

Edini slovenski dnevnik
v Zedinjenih državah :-
Velja za vse leto . . \$3.00
Za pol leta \$1.50

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The only Slovenian Daily
in the United States :-
Issued every day except Sundays
and Legal Holidays :-
50.000 Readers :-

TELEFON PISARNE: 4687 CORTLANDT.

Entered as Second-Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON PISARNE: 4687 CORTLANDT.

NO. 52. — ŠTEV. 52.

NEW YORK, FRIDAY, MARCH 3, 1916. — PETEK, 3. MARCA, 1916.

VOLUME XXIV. — LETNIK XXIV

Pri Verdunu se je zopet vnela strahovita bitka

OBSTRELJEVANJE UTRDB, KI LEŽE ZAPADNO OD MAASE. — NEMCI SO ODBILI NEKAJ FRANCOŠKIH NAPADOV PRI DOUAUMONTU. — NOVI INFANTERJSKI NAPADI. — ANGLEŽI SO OSVOJILI NEKAJ IZGUBLJENIH STRELNIH JARKOV. — UTRDBA VAUX JE BAJE ČISTO RAZDEJANA. — MNENJE NEMŠKEGA VOJAŠKEGA STROKOVNJAKA MAJORJA MORATHA.

London, Anglija, 2. marca. — Pri Verdunu se je obnovila strašna borba, ki je zahtevala zadnje dni že tisoče in tisoče žrtv. Nemci so do večeraj mirovali ter v tem času spajali svoje težke topove v bližino trdnjave. Zdaj obsteljuje nemška težka artilerija tudi utrdb, ki leže zapadno od reke Maas.

Utrdba Vaux, ki leži dve angleški milji južno od Douaumont, je popolnoma razdejana, toda Nemci je dozdaj še niso zavzeli. Iz vsega tega, kar se je zgodilo zadnje dni, je razvidno, da hočejo Nemci na vsak način zavzeti Verdun. To se jim najbrže ne bo posrečilo. Če niso prvi, drugi dan prodrli francoske fronte, je tudi v prihodnje ne bodo.

Pariz, Francija, 2. marca. — Gigantska borba pri Verdunu se nadaljuje. Nemci obsteljujejo naše postojane vzhodno in zapadno od reke Maas.

Francoski generalni štab je sporočil danes popoldne, da obsteljevanje pri Mort Homme veliko ljutejše kot je bilo prej.

Berlin, Nemčija, 2. marca. — Ozemlje, ki so ga osvojili Nemci četrte pri Verdunu med 21. februarjem in 1. marcem meri 1,170 kvadratnih kilometrov. To ozemlje je tirnik večje kot je ono, katerega so bili zavzeli Francozi zadnjo jesen v Champagne. Pri Douaumontu so odbili Nemci uspešno več francoskih napadov.

Pariz, Francija, 2. marca. — V svojem popoldanskem poročilu pravi vojno ministrstvo, da so vzporedno Nemci splošen napad na francoske postojanke pri Fresnes. Po skoraj nadloveskem prizadevanju se jim je pospešilo zavzeti nekaj pozicij, s katerih smo jih pa proti večerni pregnali.

London, Anglija, 2. marca. — Oficično je bilo razglašeno, da so Angleži zopet osvojili ob prekopi Ypern one strelne järke, katere so jim bili Nemci odvzeli 14. februarja.

Berlin, Nemčija, 2. marca. — Major Morath, vojaški izvedenec "Berliner Tageblatta", piše:

Bitka pri Verdunu je trajala skoraj brez prenehanja od 21. do 29. februarja. Sovražnik je sprva mislil, da nimajo Nemci na razpolago dovolj čet, toda kmalo se je prepričal, da je v veliki zmoti.

Tudi trditve, da so zavzeli Nemci nekaj razvalin, ki so brez strateškega pomena, je neresnična. Utrdbe pri Douaumontu vendar niso razvaline, pač so pa za onega, ki hoče zavzeti Verdun, izvanredno velike važnosti. Naravnost smešna je trditev pariškega "Figara", ki je pisal 29. februarja: — Nemci niso zavzeli pred Verdunom niti p. d. francoskega ozemlja.

Pariz, Francija, 2. marca. — Danes je dospel sem predsednik verdunske trgovske zbornice Couten s svojimi uradniki. Takoj, ko so padle prve granate v mesto Verdun, je začelo prebivalstvo zapuščati mesto. Umikarje se je vršilo v popolnem redu. Z ozirom na vojaške operacije je Couten izjavil:

Ko smo zapustili mesto, so bili Francozi že ustavili nemško ofenzivno prodiranje. Nemskih pridobitev se nikakor ne sme precejevati. Okolice severno od Verduna mi je popolnoma znana, zato pa z lahkoto trdim, da se Nemci niso pomaknili za več kot za štiri milje naprej.

Pariz, Francija, 2. marca. — Danes je poročal prvi tajnik vojnega ministra Gallienija o francoskih izgubah. Izjavil je, da so francoske izgube v primeri z nemškimi naravnost malenkostne.

Francosko časopisje poroča, da so izgubili Nemci pri Verdunu od 130,000 do 150,000 mož. To je tretjina vseh čet, ki so jih bili spravili na to fronto.

Berlin, Nemčija, 2. marca. — Iz Marburga v Hessen poročajo, da se je slišalo 26. februarja v mestu streljanje. Marburg je oddaljen od Verduna 300 kilometrov.

Berlin, Nemčija, 2. marca. — Pri Verdunu se bojna sreča kmalo obrnila na to ali ono stran. Ker so Nemci v premoči in ker imajo na razpolago svojo težko artilerijo, je upati, da bodo oni zmagovalci.

Veliki nemški generalni štab poroča: Na severnem bojišču se situacija ni veliko izpremenila. Vsa angleška artilerija ob reki Yser je stopila v akcijo.

Pri Verdunu so žrtvovali Francozi velikanske množice ljudi. Opravili niso ničesar. Zavzeli niso niti utrdb Douaumont, o kateri so že tolikrat poročali, da je zopet v njihovih rokah.

Nemci na Portugalskem.

Ker so se začela širiti poročila o bližajoči se vojni, so začeli bežati Nemci iz Portugalske.

Lizbona, Portugalska, 2. marca. — Po prejemu poročila, da bo Nemčija kmalu napovedala vojno Portugalski, je šestdeset odličnih članov nemške kolonije zapustilo Portugalsko ter se preselilo na Špansko. Tudi večina nemških trgovin so zaprli.

Baje je poslal portugalski zunanji urad nemški vladni sinoci odgovor na nemško noto, ki je zahtevala od portugalske vlade, naj takoj vrne vse nemške parnike, ki jih je Portugalska zaplenila. Govorice se širijo, da je portugalski odgovor zelo kratek, da pa odločno odklanja ugoditev nemškemu zahtevu.

Pravijo, da bo nemški poslanik na Portugalskem danes zapustil svoje mesto v Lizboni. Sicer se n. m. moglo zvedeti za nikake podrobnosti niti na portugalskem zunanjem uradu in ne na nemškem poslaništvu, splošno pa domnevajo, da se bodo kmalu pojavile velike izpremembe.

Predsednik se je sinoči dolgo posvetoval s člani kabineta in mnogi drugi politični voditelji, ki so bili pozvani v zunanji urad. Baje so na tem sestanku sestavili odgovor na nemško noto in brzojavili odgovor še pred polnočjo.

Predsednik dobiva pisma.

Washington, D. C., 2. marca. — V pretečenem tednu je dobil predsednik Wilson na tisoče pism in brzojav, ki so jih poslali ljudje iz vseh stanov in slojev v Združenih državah in v katerih državljanji obožujejo stališče, ki ga je zavzel predsednik Wilson napram Nemčiji in njeni politiki.

Med pisem teh pism so trgovske organizacije, patriotske družbe, trgovci, obrtniki, uradniki, predstavniki vseučilišč, učitelji, farmarji in mnogi žensk.

V mnogih pismih so izrazili pismo, da bodo povrnila vsem senatorjem in zastopnikom v poslanski zbornici, ki so nasprotovali Wilsonu ter ga ovirali.

Nekatera pisma so pisali ljudje, ki so bili ves čas odločni republikanci, in ti so obljubili, da ga bodo podpirali pri prihodnjih volitvah v novembur. V splošnem so pisma nestranska.

V Beli hiši so dobili tudi nekaj pism in brzojav, pisanih od ljudi, ki so obožovali predsednikovo stališče. Ti ljudje so mislili, da hoče predsednik vojno. Ta pisma so v manjšini v primeri z onimi, kjer ga odobravajo, in sicer v razmerju 1 proti 50.

Iz Mehike.

Mexico City, Mehika, 2. marca. — Mengua, poveljnik Carranzovih čet v Durango, je brzojavil danes vojnemu ministru, da so vjeli vojaki Villavega generala Arguendaa. Vojno sodišče ga je spoznalo krivega veleizdaje in ga obsodilo na smrt. Danes popoldne so ga ustrelili.

Vojni minister odločno demantira, da je prišel Felix Diaz v Mehiko.

Imenovanje.

Washington, D. C., 2. marca. — Predsednik Wilson je imenoval Josepha A. Wessela iz Crookstowna, Minn., zveznim maršalom države Minnesota.

Pobeg ruskih ujetnikov.

Rim, Italija, 2. marca. — Kakor zatrjujejo semkaj došla poročila, se je posrečilo mnogim ruskim vojnim ujetnikom, ki so se nahajali v avstrijskih ujetniških taboriščih, da so na čudežen način ubežali čez avstrijsko mejo in mi mo avstrijskih čet na Italijansko.

En ruski ujetnik je utonil, ko je hotel preplaviti neko deročo reko v Alpah. Ostali pa so srečno dospeli na Italijansko, že skoraj napol mrtvi od mraza in lakote.

Brezplačno

dobe vsi naši naročniki v Pennsylvaniji knjižico "Nova postava za ponorene delavce v Pennsylvaniji". Spisal je to knjižico Koste Unković, prevajal.

Položaj na Balkanu.

Črnogorski kralj Nikita se bo najbrže premislil. — Avstrijske bojne ladje pred Krifom.

London, Anglija, 2. marca. — Tukajšnje časopisje pravi, da je črnogorski kralj Nikita veleizdajalec, ker je kar na svojo roko izdal manifest, v katerem se smatra kot postavnega vladarja Črnogore. — Drugi so zopet mnenja, da bo kralj Nikita odjenjal, ter da bo podpisal separaten mir z Avstrijo.

London, Anglija, 2. marca. — Neki tukajšnji brzojavni agenturi so sporočili iz Aten, da se je pojavilo pred grškim otokom Krif precej avstrijskih križark in oklopnic. Ko so jih začeli zasledovati angleški, italijanski in francoski podmorski čolni, so se avstrijske bojne ladje umaknile v Boko Kotorsko.

London, Anglija, 2. marca. — Avstrijsko časopisje je poročalo, da je bil bolgarski kralj Ferdinand v terek pri avstrijskem cesarju. — Proti večeru je nenadoma zbolel tako, da je moral takoj odpotovati v Sofijo. Italijansko časopisje poroča, da je bil vprijet na kralja atentat. Bolgari so zelo jezni na svojega kralja in na ministrkega predsednika Radoslavova.

Nemški rušilec trgovine ujet.

Buenos Aires, Argentina, 2. marca. — Časniška poročila iz Montevidea v republiki Uruguay naznajo, da je bila ujeta nemška pomorna križarka "Moewe" ali "Roon", ki je razdirala in uničevala zavezniško trgovino. Parniki, ki so prihajali iz Evrope, so baje prestregli brezlično brzojavko, da so angleške bojne ladje ujele to nemško bojno ladjo ter jo odvledli k otoku Trinidad. Prva poročila so trdila, da je ime one nemške pomorne križarke "Moewe", druga pa, da se imenuje "Roon". Baje je bila udeležena pri ujetju tudi francoska bojna ladja.

Port of Spain, Trinidad, 2. marca. — Tukaj ni ničesar znanega o poročanem ujetju nemške pomorne križarke "Moewe".

Norfolk, Va., 2. marca. — Nemško poročnik Berg, ki je pripeljal parnik "Appam" v ameriško pristanišče, pravi, da se mu zdi nemogoče, da bi bila ujeta nemška pomorna križarka ter se zelo zanima za vsa ta tozadevna poročila.

Smrt na železnici.

Paterson, N. J., 2. marca. — James Lynes, uslužben kot deček v nekem uradu, je stekel pred očmi mnogih ljudi čez tračnice na Erie železnici. Bil je skoro na sred, ko ga je dosegla neka dirajoča lokomotiva ter ga ubila.

Slovinci.

Kratek zgodovinski pregled. — Koliko nas je in kaj smo dosegli v skoraj tisočletnem boju.

Slovinci se zanimamo in zavzemamo za vse mogoče stvari, zasledujemo svetovno zgodovino, skoraj vsi narodi so nam znani, sami zase se pa veliko premalo zanimamo. — Dolžnost vsakega Slovenca bi bila, že vsaj površno poznati zgodovino slovenskega naroda. — Najprej pridemo mi, potem šele drugi. V šoli se nismo veliko učili o Slovincih. Vlada je naročevala učiteljem, da nas morajo učiti od kdaj do kdaj so vladali avstrijski cesarji, ni jim pa skoraj dovolila, da bi nas seznanili z našimi velikimi možmi in z našo zgodovino. Rojaki pri de gotovo v zadregu, če ga vpraša tujec kako je bilo z nami in na kakšen način smo se povzpeli do tako visoke stopinje.

Vedoč, da bomo rojakom zelo ustregli, smo priobčili v letošnjem Slovensko-Ameriškem Koledarju kratko zgodovino slovenskega naroda. Kdor je prebere, ima že vsaj mal pojem o slovenskem narodu. V Koledarju dobite še veliko drugih zanimivih člankov, lepih povesti, šale in drugih zanimivosti. Stane samo 35 centov.

Naročajo ga pri: SLOVENIC PUBLISHING CO., 23 Cortland St., New York, N. Y.

Vzhodna fronta.

Nemci so izstrelili ruski zrakoplov. Ruske zmage. Obstreljevanje železniške proge.

Petrograd, Rusija, 2. marca. — Danes je bilo izdano tukaj uradno poročilo, da so ruske čete dosegle zadnjih štiriindvajset ur v vzhodnem delu Galicije veliko lepih uspehov. Ob reki Dvini so se morali Nemci na dveh točkah pomakniti nazaj. Rusi so takoj zatem zasledili nekaj njihovih postojank, ki so precej velike strateške važnosti.

V Voliniji prodirajo Rusi jugovzhodno od Čartorska. V jugovzhodnem delu Galicije so izgubili Avstriji več važnih postojank.

Berlin, Nemčija, 2. marca. — Veliki nemški generalni štab poroča:

Ob reki Dvini se vrše že več dni neprestano vroči boji med našimi in ruskimi četami. Naše poljske baterije so imele precej uspeha. Severozapadno od Mitave smo izstrelili neki ruski aeroplan. Na železniški progi, ki vodi proti Moldečnu so napravile naše granate veliko škodo.

Berlin, Nemčija, 2. marca. — Na vzhodnem bojišču je položaj neizpremenjen.

Angleški rekruti.

London, Anglija, 2. marca. — Angleška vlada bo poklicala do 7. aprila vse oženjene moške, ki še niso stari sedemindvajset let pod orožje. Ščasnoma bo prišlo tako daleč, da bo moral biti vsak oženjen mož, ki ni star več kot 35 let, vojak.

Ameriški poslanik pri angleškem kralju.

London, Anglija, 2. marca. — Danes je bil ameriški poslanik s svojo soprogo na kosilu pri angleškem kralju.

Demonstracije v Madridu.

Madrid, Španija, 2. marca. — Nemiri, ki so začeli v Madridu s stavko pekov, so se zdaj razširili v generalno stavko. Vsa podrobna trgovina je prenehala. Pojavili so se resni upori in mnogo je bilo ranjenih.

Pozor pošiljatelji denarja!

Tekom vojne smo odposlali hranilnicam, posojilnicam ter posameznim osebam na KRANJSKO, STAJERSKO, ISTRIJO, KOROŠKO, HRVATSKO, in druge kraje v AVSTRO-OGRSKI blizu 7 milijonov kron. Vse te pošiljave so dospele v roke prejemnikov, ne tako hitro kakor prej v mirnem času, toda zanesljivo. Od tukaj se vojakom ne more denarja pošiljati, ker jih vedno prestavljajo, lahko pa se pošlje sorodnikom ali znancem, ki ga od tam pošljejo vojakom, ako vedo za njegov naslov.

Denar nam pošljite po "Domestic Postal Money Order" ter priložite Vaš natančen naslov in naslov osebe, kateri se ima izplačati.

Cene:

K	\$	K	\$
10000	90	130000	16.80
15000	1.60	140000	18.30
20000	2.30	150000	19.60
25000	3.00	160000	21.00
30000	3.70	170000	22.4
35000	4.40	180000	23.80
40000	5.10	190000	25.20
45000	5.80	200000	26.60
50000	6.50	210000	28.0
55000	7.20	220000	29.40
60000	7.90	230000	30.80
65000	8.60	240000	32.20
70000	9.30	250000	33.60
75000	10.00	260000	35.00
80000	10.70	270000	36.40
85000	11.40	280000	37.80
90000	12.10	290000	39.20
95000	12.80	300000	40.60
100000	13.50	310000	42.00
105000	14.20	320000	43.40
110000	14.90	330000	44.80
115000	15.60	340000	46.20
120000	16.30	350000	47.60
125000	17.00	360000	49.00
130000	17.70	370000	50.40
135000	18.40	380000	51.80
140000	19.10	390000	53.20
145000	19.80	400000	54.60
150000	20.50	410000	56.00
155000	21.20	420000	57.40
160000	21.90	430000	58.80
165000	22.60	440000	60.20
170000	23.30	450000	61.60
175000	24.00	460000	63.00
180000	24.70	470000	64.40
185000	25.40	480000	65.80
190000	26.10	490000	67.20
195000	26.80	500000	68.60
200000	27.50		

Ker se zdaj cene denarja skoraj vsak dan menja, smo primorani računati po najnovejših cenah in bomo tudi nakazovali po njih. — Včasih se bo zgodilo, da dobi slovenec kaj več, včasih pa tudi kaj manj. List dospel na zapad ponaša par dni kasneje in med tem, ko dobi naslovnik list v roke, se pri nas cene morda že večkrat spreminjajo.

TVEDKA FRANK SAKNER, 23 Cortland St., New York, N. Y.

Kaj bo ukrenil kongres. Izjava senatorja Goreja.

WILSON JE DOBIL ZAGOTOVILO, DA BO REŠO LUCIJA V SVARILU AMERIKANECM POBITA. — REPUBLIKANCI IN DEMOKRATI. — SENATOR GORE IZ OKLAHOME. — IZJAVA PREDSEDNIKA. — WILSON NI ZA VOJNO. — POTOPLJENE ZAVEZNIŠKE TRGOVSKE LADJE. — TRI ANGLEŠKE, ENA RUSKA IN ENA ITALJANSKA. — ŽRTVE NA RUSKEM PARNIKU. — 11 REŠENIH, 18 MRTVIH.

Washington, D. C., 2. marca. — Jutri se bo izjavil senat, da je na strani predsednika Wilsona in da se vjema z njegovim stališčem, ki ga je zavzel v pogajanju z Nemčijo.

Wilson in njegova uprava so dobili danes dovolj zagotovila, da bo glasovalo dovolj senatorjev proti resoluciji, ki jo je pred kakim tednom dni predlagal senator Gore iz Oklahome, naj Amerikanci ne potujejo na oboroženih parnikih. Večina republikancev in približno polovica demokratov bo glasovalo v prilog predsednikovega stališča.

Senat bo pokazal, da je proti ruvanju proti Wilsonu in da se popolnoma strinja z njim in njegovim postopanjem napram Nemčiji.

Washington, D. C., 2. marca. — Senator Gore iz države Oklahome je rekel danes:

Svojo resolucijo sem bil predložil, ker sem bil prepričan, da smo na potu k vojni. Moje dejanje je temeljilo na poročilu, ki se mi je zdelo, da pride iz najzaneslivejših virov, da so namreč dobili nekateri senatorji in člani poslanske zbornice pri posvetoivanju s predsednikom Wilsonom od njega nekaj migljaj, če ne celo izjavo, da bodo Združene države vstrajale na svojem stališču, če Nemčija ne bo hotela popustiti, to pa da bo bržčas imelo za posledico prekinjenje diplomatskih vezi. Temu prekinjenju diplomatskih vezi bi menda sledilo vojno stanje, kar nikakor ne bi bilo zlo, ne bi bilo nevhaležno, bi končalo vojno sredi poletja in na ta način mnogo koristilo civilizaciji.

Pozno nocoj je bila izdana v Beli hiši sledeča izjava: Ko so postali v Beli hiši pozorni na gotove besede senatorja Gore, ki jih je izrekel danes, je dal predsednik Wilson pooblastilo, da naj se odločno preklicne vsako tako besedilo, ki bi imelo tak pomen, kakor ga je omenjal senator Gore.

London, Anglija, 2. marca. — Danes se je izvedelo, da je bilo potopljenih pet nadaljnjih zavezniških trgovskih ladij. Tri so bile angleške in potopljene v Severnem morju, njihova moštva so danes izkrcali v Lowestoftu. Druge dve žrtvi sta bili nek ruski parnik in neka italijanska jadralnica.

Nek Lloydov zastopnik v Blythu pravi, da angleški parnik "Thornaby" ni bil torpediran, temveč, da je zadel ob mino v Severnem morju, in sicer zadnji pondeljek. — Prej so rekli, da so poginili vsi, ki so se nahajali na krovu parnika "Thornaby", zdaj pa je znano, da je rešil francoski parnik "Devereux" oskrbnika s potopljenega parnika dva druga pa je rešil angleški parnik "Highgate".

London, Anglija, 2. marca. — Semkaj sporočajo, da je bil potopljen prvi dan, ko je stopila v veljavo nova nemška odredba glede podmorskega bojevanja, ruski parnik "Alexander Wenzel".

Zatrjujejo, da se je rešilo enajst članov moštva, osemnajst oseb pa je poginilo v valovih. Parnik je imel 2,838 ton prostornine in je bil 320 čevljev dolg. Zgrajen je bil leta 1898 in je bil lastnina petrogradske Severne parobrodne družbe.

"Carmen Sylvia" umrla.

Berlin, Nemčija, 2. marca. — Iz Bukarešte poročajo, da je umrla na pljučnici rumunska kraljica-mati Elizabeta. Ob njeni smrtni postelji je bilo šest najboljših rumunskih zdravnikov. Stara je bila 73 let. Pokojnica je bila zelo nadarjena; bavila se je s pisateljevanjem, pesništvom in slikanjem. Bila je hči nemškega kneza Hermana Neuwieda. Leta 1869 se je poročila s knezom Karolom Rumunskim, katerega je pozneje imenoval cesar Napoleon III. za rumunskega kralja.

Pogrešan Amerikanec.

Douglas, Ariz., 2. marca. — Pred kratkim je bilo poročano, da so v državi Sonori Villovi pristali do smrti mučili ameriškega rudarja Chas. A. Ausburna. Pogrešani se je zdaj zopet pojavil in povedal, da je pobegnil pred Villovi vojniki ter da se je skrival več mesecev v gorah.

Štrajk v Coloradi.

Denver, Colo., 2. marca. — Governor Carlson je danes izjavil, da bo poklical milico na pomoč, če policija ne bo mogla ukrotiti stavkočih delavcev American Smelting and Refining Co. Državna industrijska komisija je pozvala delavce, da naj se vrnejo nazaj na svoje prostore, česar pa niso hoteli storiti.

Neilson resigniral.

London, Anglija, 2. marca. — Neka brzojavna agencija poroča, da je resigniral član angleškega kabineta Francis Neilson. — Neilson se mudi v Združenih državah in ima predavanja proti vojni.

ROJAKI POZOR!

Ker nam letos nikakor ni mogoče dobiti PRATIK iz starega kroja, opozarjamo vse cenjene rojake in rojakinje, da naj

Slovensko katoliško

podp. društvo

svete Barbare

ZA ZEDINJENE DRŽAVE SEVERNE AMERIKE.

Sedež: FOREST CITY, PA.

Incorporirano dne 21. januarja 1902 v državi Pennsylvania.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: JOŽEF PETERNEL, Box 95, Willock, Pa.
I. podpredsednik: KAROL ZALAR, Box 547, Forest City, Pa.
II. podpredsednik: LOUIS TAUGHAR, Box 835, Rock Springs, Wyo.
Tajnik: JOHN TELBAN, Box 707, Forest City, Pa.
II. tajnik: JOHN OSOLIN, Box 492, Forest City, Pa.
Blagajnik: MARTIN MUHIČ, Box 637, Forest City, Pa.
Poslaščene: JOSEF ZALAR, 1004 North Chicago St., Joliet, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. MARTIN IVEČ, 900 Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNI ODBOR:

Predsednik: IGNAC PODVAŠNIK, 4734 Hatfield St., Pittsburgh, Pa.
I. nadzornik: JOHN TORNIC, Box 622, Forest City, Pa.
II. nadzornik: FRANK PAVLOVČIČ, Box 705, Conemaugh, Pa.
III. nadzornik: ANDREJ SLAK, 7713 Isler Ave., Cleveland, Ohio.

POROTNI ODBOR:

Predsednik: MARTIN OBREŽAN, Box 72, East Mineral, Kans.
I. porotnik: MARTIN ŠTEFANČIČ, Box 78, Franklin, Kans.
II. porotnik: MIHAEL KLOPČIČ, 828 Dawson Ave., R. F. D. 1, Greenfield, Mich.

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: ANTON HOČEVAR, R. F. D. No 2, Box 114, Bridgeport, O.
I. upravnik: ANTON DEMŠAR, Box 135, Broughton, Pa.
II. upravnik: PAVEL OBREGAR, Box 402, Witt, Ill.

Dopisni list se pošilja I. tajniku Ivan Telban, P. O. Box 707, Forest City, Penna.

Družbeno glasilo: "GLAS NARODA"

Bojna kronika.

(Poročilo izpod Sv. Gore.)

Imel sem dva nenadna obiska. Posetil me je literarni pastor iz T. Šlo je radi prostora na pokopališču za one dve italijanske granate, ki so bili literarnske. S prostomorom se mi je zaljubil in ponovno se mi je zaljubil, da sem pisano tolažil uboga preizkušnega moža ozirnato gori označenih oseb. Proti me je, da bi jih tudi upisal v spise matice, ker v G. sedaj ne pušče njih župni urad. Gotovo da sem odgovoril, saj sem matični uradnik in je v tem slučaju celo moja dolžnost! — Meni se je odvalila teža od sra, ko se je g. pastor prijazen poslovil, ker imeti sitnosti s temi gospodi, n. pr. radi prostora in vrste na pokopališču, je duhomorna zadeva! Na našem pokopališču sta dva neblagoslovljena kotlička; eden za samomorilce, drugi pa za nekrščen otročice in leta je dokaj lep: v ospredju umetniško zgrajeni mavzoleji! in to je pomagalo!...

Teden kasneje je potrkal v prvi nočni uri na duri pisarne — vojak. "Što bi rado, siroko dragi," ga nagovorim.

"Daj" — me presteže. Torej s tim morem služiti? Lepo prosim, obhajate me? Sedaj? Da. Tudi spoved? Prosim ne, ker sem bil pred tednom. Li ne morete čakati do jutra? Ne morem. Sem vojaški sel. Prihajam navadno ob tej uri, a kmalu po polnoči že moram zopet oditi v črto.

Pa menda niste teš? Teš. Ni sem jedel, nisem pil in tudi pušil nisem.

No, pušiti se sme pred sv. obhajalom tudi v mirnem času, a vojake smemo v takih slučajih obhajati tudi, če niso teš. Ali Vam vsekakor čestitam in izrazim spoštovanje na starokrščanski način: dal sem mu "pax" na obe lici! In šla sva v cerkev, kjer je še molilo nekaj vojakov. Opozoril sem jih na junaškega nižjegaavstrijskega Nemca, starega kakih 35 let, in obhajal sem ga.

Po cerkvi se je nekaj zgnilo, kakor globoko spoštovanje, ginjenost in ljubezen do zgledega dvakratnega junaka za Boga in domovino! Vivat sequens! —

Dne 19. jan. ob 2. uri popoldne sem šel prvič v klet pred sovražnimi granatami. Nejprijet je razpošil v zraku prav blizo moje hiše 15 cm šrapnel. Poznamo taktiko sovražnika! Najprej se dostreli s šrapneli, potem pa strelja z granatami. Ne boš, čemu sem pa pripravil klet? V naglici vržem nase "bundo", površ še havelok, zagrabim knjigo, portoriko in žepnice in pomotoma za pokrivalo — turški fes, pa hajdi v klet! Pol ure sem užival zatohli zrak katekomb, prebral štiri poglavja Trojke, spušil portoriko, v odmorih pogledal, kje bi se prikazala kaka podgana, kojih je baje veliko v moji kleti, kakor je zatrjeval častniški sluga, ki je na povelje svojega gospoda belil in pripravil klet v varno kritje. Podgan ni bilo.

lo, granat tudi ne, Trojka sicer zanimiva, a zebsti me je jelo v noge in tako sem se junaško pojavil na bojem solcu v zabavo mojega gospoda gosta, ki mi je zatrjeval, da se mi fes izborna poda: pravcati hodža! Topot bi bil sicer mogoč ostati v sobi, bili so sami šrapneli, ali kdo je za to znal? Ena hiša je bila zadeta, postelja hišne tete prodrtja, v drugi je krogla prebila kipo v oknu in prevrnila stol, drugih nesreč ni bilo, hvala Bogu in Mariji!...

Franka Furian, soproga tukajšnjega podžupana in kmeta Janca, ki je bila zadeta od sovražne šrapnelse krogle dne 15. oktobra 1915 je bila dne 3. jan. 1916 v Trstu operirana, a je operaciji dne 17. januarja podlegla!

Službo božjo je nam sovražnik vrznil. Sv. maše so ob izrednih urah, druga tiha, popoldne nič blagoslova, zvečer ob negotovem času zasebna pobožnost, verouka ni več, mladina prihaja razposajena, sirova!...

Ko bo vojska končana, prične za nas duhovnike in učitelje v fronti šele prava vojska!...

Ali pa bomo dobili namestnika za par tednov, da okrepimo svoje živce? Kdo bo prišel za "božji lon"?... Draginja je velika, a draginjska doklada še ni dobila legitimacije za v fronto, vsaj za nas ne!... Dobro!

Dne 25. jan. zvečer so mi hoteli zasesti cerkev. S težavo smo dobili prostora drugod!...

Spal nisem nič. Prvič so me zbudili o polnoči, ob 3. uri jutraj, ob 4. uri in končno ob 5. uri, a ob pol 6. uri so me že čakali pred cerkvijo moji sinei — Dalmatinci!

Dne 25. jan. popoldne so zopet korakali italijanski ujetniki skozi našo vas. Bil je sam drobiž, razum par deset plavalah Lombardov, vseh skupaj nad 600 in do 20 častnikov!

Eden naših zaleže v istini za deset takih, kakor smo jih videli.

Slabotni, sestradani, rekli bi skoraj šoli odrasli.

Zarobljeni so bili v Oslavju, ko je sedaj trdno v naših rokah kakor tudi sporni grič, ki Oslavje obvladuje.

Izkazali so se Ogri in Dalmatinci.

Pa je vendar lepo bivati v fronti. Vsak dan smo kakor v ljublj. "Kino Central", novi obrabi, novi prizori, in vse to zastoj; pa skušaj življenja, ko spoznavamo narode širne Avstro-Ogrske, njih vrline in slabosti, ne da bi nam bilo treba potovati in trošiti, pa junaštvo naših vojakov vseh narodnosti.

Nemški letalec nad Anglijo.

London, Anglija, 1. marca. — Vojno ministrstvo je izdalo nocoj sledeče naznanilo:

"Danes zvečer je letel nad jugovzhodno obalo nek nemški hidroaeroplan ter vrzel na tla nekaj bomb.

"Vojaške škode ni bilo nikake. Poročajo, da je bilo ubito neko desetmesečno dete."

Snujem novo društvo.

V. Korun.

Izprehajal sem se po Zvezdi. — Vendar če pravim po Zvezdi, se ne sme misliti kar vsa Zvezda, temveč samo majhen njen del, namreč tista srednja pot, ki vodi od središča proti Selenburgovi ulici. Ta pot je moje najljubše izprehajališče pozimi in poleti. Seveda poleti imam pri svojem odhodnem izprehajanju večsi težave; namreč tedaj, kadar se v Zvezdi koncertuje. Tedaj moram biti pripravljen na sunke od desne in leve ter na zarače poglede, ki pa veljajo drugim, ne meni.

Pozimi pa imam mir na tej poti. Počasi postavljam nogo pred nogo, zdaj naprej in nazaj, zdaj na desno in levo, z rokami na hrbtu in z glavo navzdol, kakor tisti, ki ve, kaj da nosi v njej, ter se nemotno vdlajam premišljevanju o svojih vrlinah in tujih napakah. In snovi imam vedno dovolj. Kako ne? Saj veliko je številno vrlin, ki jih čutim, v sebi, še večje pa številno napak, ki jih vidim na drugih.

Tako sem se izprehajal tudi večkrat ter mislil in mislil. In te moje misli od kraja niso bile nevesne. Pogled, moj ljubi Jesih, sem si dejal, ne godi se ti ne ravno slabo. Plačo ti zvišujejo tako naglo, da te niti mesarji ne morejo dohajati s svojimi mesnimi cenami. Lej kupček dobivaš na mesec in po trehno bi bilo, da bi ti dali prv lan vsakega meseca dopust, da bi mogel lagotno presteiti prejeto mešino. Le odkritosrčen bodi in priznaj, da dobivaš mnogo več, kakor zaslužiš!

Kako je že zadnjič sodel o uradnikih tvoj prijatelj, hišni in zemljišni posestnik iz Krakovega, ki sva sedela pred njegovo hišo na klopi? Modroval je takole: Uradnikov je sama delomrznost, je rekel. Kaj pa je to, če predsedajo po osem ur po uradih? To vendar ni nič. Moj drvar mi razsekava drva po deset ur na dan. In kako dela. Da mu curkoma teče pot s čela; pa zato dobiva samo po štiri kronce. Kdaj se je pa še kak uradnik po til? In če se je, je sam kriv; na pa bolj varčuje s kurjavo!

Potem pa kako so objestni! Vse premalo poštovanosti je v njih. Ozro naj se na druge stanove, in n. treba, da ravno na nas hišarje in zemljake. Ondi bodo videli, kaj je poštovanost in patriotizem. Ti se pravi mnogo in hudo delati za nič ali pa celo za izgubo. Zato ji pa tudi tako: Uradniki bogatijo in postajajo hišarji in viljarji, drugi stanovi pa prihajajo na kant. In denar, ki se troši za uradnike je v dvojnem oziru vržen skozi okno. Prvič je v uradniški stan ne produktiven: Ne proizvaja niti jela, niti pila. Jelo in pilo je pa vendar glavna stvar za življenje. Od jela in pila se ti redi trebušček, k je vendar središče života, od učenosti te pa boli glava. Da, ko bi po šolah teleta redili in buče sili po pisarnah, bi bilo kaj drugega! Tako te pa po šolah pitajo z neko, kakor pravijo, dušno hrano, ki je pa slabša od neslane čokolade. Z njo si še nihče ni napasel želodčka, s čobodro pa že. He, Jesih! Li ne?

Po pisarnah te pa sodijo in obsojajo, ako si skušaš na lahek in izdaten način pomagati iz revščine. Pa pravijo, da skrbje za red. Čemu neki? Vsaj meni se zdi v krmi na žegnansko nedeljo najbolj fletno, kadar frče stoli po sobi ko žoge pri lantenju in se bliskajo nozi ko zvezdni utrinki. Pa reci, da tedaj ni fletno!

Nadalje pa, ali misliš, da pusti uradnik kaj svoje plače v kraju, kjer služi? Niti patakona ne! Tam po švici in Nizzi ti božjake zapravlja. Ti davkoplačevalce pa skrbi, da se ti pritrkljajo iz inozemstva nazaj v mošnjček.

Pa bi že rekel, tolikanj, ko bi bili uradniki listi naših gora. Bodi! bi si mislil. Saj so sinovi našega naroda, in če jih že moram rediti, redim vsaj domačine. Toda tujei so po rojstvu in mišljenju. Le poglej, koliko jih je pa iz Krakovega! Nič. Sami Gorenjci so, Dolenjci in Notranjci; da, še celo kak Štajer je vmes — in pri tej zadnji besedi je zlobno pomežnil ter me grdo izpod obrvi pogledal. In te pritepenec naj pitamo mi davkoplačevalci, zato ker nam ne pride lujejo niti jela, niti pila! Ali smo nori!

In vrhu vsega tega hočejo imeti še svoje prepričanje! Ta je pa lepa! Uradnik imej prepričanje tistega, ki ga plačuje! V moji hiši velja že odnekad tako načelo, in zakaj bi ne veljalo tudi v državi? Jaz naprimer verujem v popr-

nice in moja služinač tudi. In tako je prav.

Pa pravijo, da so si tekom študij pridobili prepričanje, ki jim je sveto, in da si po tem uravnavajo svoje mišljenje in življenje. Pojdite, pojdite! Ali vprašam jaz vola, kakšno prepričanje si je pridobil, ko se je učil voziti? Kaj takega mi še na misel ne pride. Vleči mora, kakor jaz hočem. In če sem jaz pijan, da smatram jarek za cesto, mora tudi vol vanj, čeprav morebiti misli v svoji govedji pameti, da se laže in bolje vozi po cesti ko po jarku.

Sicer je pa tudi grd anahronizem, v dobi enake voline pravice govoriti o prepričanju. Enaka volilna pravica pomenja vendar, da naj volijo vsi enako, namreč tako, kakor hočemo mi hišarji in zemljaki, ki spadamo k produktivnim stanovom in smo zato okostje države.

Tako je modroval moj prijatelj iz Krakovega, ko sva sedela pred njegovo hišo na klopi. Jaz sem mu sicer navidez burno ugovarjal, tako da bi se bila skoraj resno sprekla. In sporekla bi se bila v resnici, pa v tistem trenutku, ko sva najzavahnjeje klatila z rokami, stopi na prag njegova zastava soroga ter mu zakliče, da si je sinček Francek zmčil plenice: Naj za gre hitro previjati.

Pa kakor rečeno, ugovarjal sem mu samo navidez; zakaj na tistem sem pristajal njegovemu mnenju.

In da je imel prav, sem se vnovič prepričal, ko sem prišel od mov. Na pisalni mizi me je namreč poleg mesečnine čakal še tudi topolanski honorar za moje knjižno delovanje. In kak visok kupček denarja je bil to! Četudi sem akoj sedel k mizi in začel prešteti cekine in kronce, vendar tiste za dne nisem bil s štetjem gotov. Bog bodi zahvaljen, sem dejal, da nam tako vsestranske zmnožnosti! Visoka plača in še višji honorarji, ni vrag, da bi se mi ne godilo dobro!

Seveda zaradi tebe honorarjev sem si nakopal že tudi mnogo jeze in zavisti. Zadnjič mi je neki list celo javno očital, da pišem po štiri vinarje vrsto, meneč, da se osamega sramu pogreznem v zemljo. Jaz sem pa tako nesramen, da me ni bilo čisto nič sram. Pač pišem mu poslal popravek, glaseč: "Ni res, da pišem vrsto po štiri vinarje, ampak res je, da pišem vrsto po kroni." Sicer pa bodi ned nami povedano, da sem se grlo zlagal v tem popravku; toda mislim sem si: V omem listu je že ako vse polno laži; torej je vseeno, ali je še ena več ali manj. Pomalo se ne bo nič. S tem argumentom sem si potolažil vest in upam, da sem se dovoljno opravičil tudi pred občinstvom.

Vendar pa, če hočem biti odkrit, moram priznati, da ni nikakor lepo, pisati za nagrade.

Prvič, ker je književno delovanje nekaj tako vzvišenega, da se ne da nikdar poplačati z denarjem, vsaj moji proizvođa ne; drugič pa tudi, ker so izdajatelji, založniki in tiskarnarji veliki reveži in stradavci. Sicer pa tudi s kulturnozgodovinskega stališča ne re, da bi se otresli lepih starih navad slovenskih. Tako lepa stara dala slovenska pa je bila tlaka. In če je že kmet tak sebičnej, da ne bo več tlačaniti bogatincem, naj bi se držali še vsaj naši književniki, ki so zastopniki idealizma.

Toda jaz sem že iz takega testa. da malo maran za vse to, kar je staro, in da izmed raznih starih ljubim edino le vino starino. Iz tega vzroka in pa, ker sem mnenja, da je na neobdelanem slovenskem polju našim še mnogo nedrignjenih zakladov, dvigujem jih sam in pripravam tudi drugim, da naj jih dvigujemo.

Tako naprimer, ko mi je zadnjič tožil neki oče, ki ga je Bog blagoslovil z mnogobrojno otročadjo, kako težko da izhaja s svojimi rednimi dohodki. Jaz sem mu kratkomo rek: "Prijatelj, vzemi pero v roko in piši, pa ne pogešlu "nulla dies sine linea", ampak po geslu "nulla dies sine plaga". Bodi Smirovi della Papirosi, kakor sem jaz, in dobro boš živel ti in tvoji otroci."

In res, nekaj tednov pozneje sem ga srečal, ko je peljal svojo rodbino na Posavje. Že oddalec mi je hitel naproti, mi stiskal roko in me zahvaljeval: "Lepa hvala ti! Tvoj nasvet se je izborno obnesel. Lepe denarce zaslužim za svoje pisateljevanje. Dobro sem si oddahnil. Prej nisem nikdar mogel takole ob nedeljah popoldne izleteti v kako okoliško gostilno. Če sem pa kdaj, smo tam sedeli pri latvici kislega mleka in otepali krajce črnega kruha. In ko je postalo otrokom dolgčas, sem migal z ušesi, da sem jih kratkočasil. Zdaj si pa že lahko kaj privoščim, pikljan pečen-

ko in tistega z Gadove peč. Za otroke sem pa dal napraviti gugalnice na gostilniškem vrtu, da mi ni treba migati z ušesi njim v zabavo. In za vse to imam tebe zahvaliti. Zato pa še enkrat: Lepa hvala ti! Prav lepa hvala!"

In v istini, videti so bili čisto drugačni ko prej, dokler oče ni pisatelj. On je bil lepo rejen ter trebušček mu je bil zaokrožen, da so se mu kar gumbi trkali na hlačah, gospa je imela klobuk, ki je bil širok ko poveznjena rehta in okrašen s pristnim novejim repom, otročki so bili pa rdeči ko črešnje. In to vse so zlati sadovi njegovega književnega delovanja.

Tako se godi tudi meni dobro, prav dobro, namreč kar se tiče zmnožnosti, denarčkov. Pa teži me nekaj drugega; ker nas eden, ki se gibljemo v višjih sferah, hoče imeti tudi kaj drugega, ne samo pečenko in Gadovo peč; užival bi rad tudi nekaj časti in malec ugle. Tega pa ni in ga ni. V tem oziru so ljudje tako skopi, da bi mi rajši privoščili svetel cekin, ko pohvalo. V javnosti ne štejem prav nič; mnogo manj ko moja stara služabnica Mica, ki naprej molí pri večernicah v cerkvi. Pa kako tudi? Saj nisem predsednik nobenega društva, kot književnik pa zaslovim šele po smrti. Za posmrtno slavo kajpada nisem v strahu; toda jaz bi rad že tudi zdaj kaj veljal. In ne pomaga nič, ako se še tako silim v ospredje.

Zadnje čase se udeležujem vsakega pogreba, da bi me opazil kak časnikar in natisnil moje ime med sožalniki. Pa mrcina me noče opaziti, četudi stopam na prste, da bi me laže zagledal. Ko bi bil predsednik katkega društva, seveda, tedaj bi bilo drugače. Pisalo in bralo bi se: Med mnogobrojnimi sožalniki mo opazili tudi predsednika tega in onega društva, preblagorodnega gospoda tujnika Jesiha. Slišite! Preblagoroden bi bil, preblagoroden jaz, ki sem prvič zavekal pod raztrgano slamnatno streho! In meni bi delo kaj dobro.

Zato pa že vidim, da bo treba osnovati kako društvo. Saj v tem oziru se da pri nas še marsikaj koristnega storiti. To je še zelo neobdelano polje, ker društvev imamo zares še premalo. Pravijo, da jih imamo samo nekaj nad sto v Ljubljani. Ali je to kako številu za štirideset tisoč prebivalcev? Mislim, da ne. Šele na vsakega štiristotega prebivalca prihaja en predsednik. Kdaj torej pride vsak posameznik na vrsto? Nikdar, ker prej umrje.

In če imamo enkrat društveve, potem tudi ni težko osnovati novo politično stranko. In moja gospe! Teh nam je šele treba, tedaj: kakor ribicam vode. Le pomislite: Marsikdo je skregan s pristašem, s pristašem ene stranke. Ali more potemtakem sedeti pri skupni mizi svoje stranke, ko sediti njej tudi njegov neprijatelj? Umevno, da ne. In zato je neobhodno potrebno, da si novo osnuje. Jaz naprimer imam sovražnike v vseh strankah slovenskih. Ali mi je potemtakem mogoče pripadati h kateri teh strank? Kakor vidite, ne; in že iz tega vzroka je potrebno, da kaj pametnega ukrenem. Ker divjak vendar ne maram biti; nikakšen, tudi politični ne.

No, in če imamo enkrat društvo in stranko, potem je samo še za petelinji kopal do ustanovitve novega lista. In listov nam krvavo primanjkuje. V tem pogledu smo silno zaostali. V drugi milijon Slovencev bi imelo lahko na tisoče listov, tako jih imamo pa samo na stotine. Jaz vedno trdim: Dokler ne bo Kurja vas imela svojega dnevnika in ne svojega Kravja dolina, bo zijala v našem kulturnem in praktičnem življenju vrzel, ki bo nje posledice ves narod bridko občutil.

In pa takle književno delavni človek, kakršen sem naprimer jaz, pride večkrat v neljubo zadrego, ker ne ve, kam bi dal tiskati svoje proizvode. Prvič, ker so vsi listi z izbornim gradivom dobro založeni, drugič pa, ker se dvoj spis kaj lahko razlikuje z kako piko odstuje, ki jo zastopa vsak že izhajajoči časopis. Naveden naj sam en slučaj, da ne b o kdo rekel, da se le širokoustim.

Zadnjič sem sestavil poročilo o obnem zbornu društva Fregata, ki ima prekoristni namen pospeševati plovljenje po Ljubljani. Pa mislite, da je hotel kak list moje poročilo sprejeti? Kaj še! In sicer zato ne, ker sem našel udeležencev pri obnem zboru sto, kolikor jih je v resnici bilo, listov vsak pa je hotel imeti drugačno število: eden je hotel, da bi jih bilo tristo, drugi pa, da bi jih bilo trideset, in tako naprej. Pa ni nič pomagalo, da sem prisegel: Toliko jih je bilo, in zatrjeval, da znam šteti do sto. Urednik za urednikom je sko-

miznil z rameni ter mi hrbet obrnil, tako da še do danes nisem spravlil svojega poročila v javnost in denar.

In ravno, ko sem se hotel iznebiti prav hude kletvice, ki mi jo je položila na jezik upravičena nejevolja zaradi teh uredniških kapric, zaslišim za svojim hrbtom:

"Sevs, Jesih! Kaj pa tako zamišljen korakaš po Zvezdi gor in dol?" In nekdo me potrka po ramu.

"A, prijatelj Lešnik! Ti si! Na zdravje, na zdravje! Veš, ravno kar sem sklenil, da osnujem novo društvo."

"Pojdi no! Saj jih imamo že tako desetkrat preveč. Jaz sam sem pri tolikih, da si že ne morem zapomniti vseh njihovih imen."

"Ker imaš slab spomin. — In pa novo stranko si tudi ustvarim."

"Bog te prekrži! Ali jih že ni dovolj? Saj v Ljubljani ima že vsaka ulica svojo."

"Vidiš, da nič ne veš. Krakovski nasip naprimer že še nima svoje. — Za stranko pa začnem izdajati novo glasilo."

"Jesih! Tebe pa trka. Ali ne vidiš, da bomo imeli kmalu več li-

stov, kakor je čitanja večjih Slovencev!"

"Se ni bati. Analfabeti, ki so svoje nasprotnike v jezi in pijanosti pobijali s kolom in klali z nožem, izumirajo, hvala Bogu; na njih mesto pa stopa nov narod, ki želi, da se isti rabeljski posel opravljja na finejši, pa za prizadegeta nemanj mučen način, namreč s peresom in tinto. — Sicer pa pojdi z menoj v gostilno k "Podrečani Metki"; ondi imam nocoj z ožimi somišljeniki o tej stvari pomeneč. In ko pojasnim svoj naklep ter ga podprem z razlogi in nameni, mi z drugimi vred pritrđiš tudi ti, da je novo društvo živu na potreba."

Rehabilitacija bivšega madžarskega poslanca.

Leta 1912. je bivši madžarski poslanec Kovacs v državnem zboru napravil revolverski atentat na grofa Tiszo. Tedaj je izgu bil oficerško saržo. Kovacs je začetkom vojne vstopil v prostovoljno kot pešec v armado in je bil sedaj za svojo hrabrost imenovan za poročnika.

CENIK KNJIG
katere ima v zalogi
SLOVENIC PUBLISHING CO
82 CORTLANDT ST NEW YORK N Y

MOLITVENIKI:		Nedolžnost preganjana in	
Skrbi za dušo, v platno vez.	—50	poveljučana	
Marija Varhinja, v platno vezano	—50	O jetiki	
Marija Varhinja, v usnje vez.	\$1.20	Odvetniška tarifa	
Sveta Ura, v usnje vezano	\$1.20	Pavliha	
Rajski Glasovi, v platno vez.	—45	Pod Turškim Jarmom	
POUČNE KNJIGE:		Pregovori, prilike, reki	
Abecednik slovenski	—25	Revolucija na Portugalskem	
Abecednik nemški	—25	Rinaldo Rinaldini	
Ahnov nemško-angleški tolmač, vezan	—50	Roparsko življenje	
Angleščina brez učitelja	—45	Srečolovec	
Berilo prvo, vezano	—30	Strelec	
Berilo drugo, vezano	—40	Sv. Genovefa	
Cerkvena zgodovina	—70	Sv. Notburga	
Domáci zdravnik	—50	Litani	
Hitri računar	—40	Trojak, povest	
Katekizem vez. mali	—15	Turki pred Dunajem	
Obšna zgodovina	\$4.00	Vojna na Balkanu, 13. zvez.	
Pesmarica, nagrobnišce	\$1.00	Zgodovina c. in k. pešpolka št. 17 s slikami	
Poljedelstvo	—50	Zgodba o povišanju	
Popolni nauk o čebelarstvu, vezan	\$1.00	Zgodovina slov. naroda 5. zvezek	
Postrežba bolnikom	—20	Zlate jagode, ves.	
Sadjejeja v pogovorih	—25	Življenja trnjeva pot	
Schimpffov nemško-slovenski slovar	\$1.20	Življenje na avstr. dvoru ali Smrt cesarjeviča Rudolfa (Tragedija v Meyerlingu)	
Slovensko-angleški in angl. slov. slovar	\$1.50	SPILMANOVE POVESTI:	
Slov. angl. in angl. slov. slovar	—50	1. zv. Ljubite svoje sovražnike	
Slovenska Slovnica, ves.	\$1.20	2. zv. Maron, krščanski deček	
Trtna už in trtojeja	—40	4. zv. Praški judek	
Umna živinoreja	—50	6. zv. Arumugan, sin Indij. skega kneza	
Umni kmetovalce	—50	9. zv. Kraljičin nečak	
Veliki slovensko-angleški tolmač	\$2.00	11. zv. Rdeča in bela vrt-nica	
Voščilni listi	—25	12. zv. Korejaka brata	
Veliki vsevedež	—40	14. zv. Prisega huronskega glavarja	
Zgodba sv. pisma	—60	15. zv. Angelj suznjev	
Zirovnik, narodne pesmi, 2. in 3. zvezek, ves., po	—50	TALIJA.	
ZABAVNE IN RAZNE DRUGE KNJIGE:		Zbirka gledaliških iger	
Bitka pri Visu	—30	Pri puščavniku	
Božični darovi	—15	Idealna Tašča	
Ciganova osveta	—25	RAZGLEDNICE:	
Črni bratje	—25	Newyorške e cveticami,	
Don Kižot	—20	humoristične, božične, no-voletne in velikonočne,	
Doma in na Ptujem	—25	komad po	
Erazem Predjamski	—20	ducat po	
Fabiola	—35	Z slikami mesta New Yorka po	
George Stephenson, oče železnice	—20	Album mesta New Yorka s krasnimi slikami, mali	
Gočevski katekizem	—25	ZEMLJEVIDI:	
Hedvika	—25	Združenih držav, mali veliki	
Hildegarda	—25	Balkanskih držav	
Hirlanda	—25	Evrope, vezan	
Hubad, pripovedke, 1. in 2. zvezek po	—20	Vojna stenska mapa	
Ilustrovani vodnik po Gorjenjani	—20	Zemljevidi: New York, Co-lorado, Illinois, Kansas, Montana, Ohio, Pennsylvan-ia, Minnesota, Wis-consin, Wyoming in West Virginia in vseh drugih držav po	
Izanami, mala Japonka	—20	Avstro-Ogrske mali veliki vezan	
Izdajalec domovine	—20	Celi svet	
Jaromil	—20	Velika stenska mapa U. S. na drugi strani pa celi svet	
Jeruzalemski romani	—45		
Knez črni Jurij	—25		
Krvna osveta	—20		
Leban, 100 beril	—20		
Malomestne traditije	—25		
Mesija, 1. in 2. zvezek	—80		
Miklova Zala	—35		
Mlinarjev Janes	—45		
Mrtvi gosteč	—25		
Muzolino, ropar Kalabrije	—35		
Na jutroven	—30		
Na rasičnih potih	—20		

Pomladanske muhe.

Spisal Fran Milčinski.

I. Falsifikat, dama brez spodnje-
ga trupa in prvenstvo Slovencev.

Konec.

III. Boj za pravico.

Vrbajs je bil navzlic svojim muham dobrosrčen človek. Tudi oklofutani pijanček se mu je smilil. Poizvedel je njegov naslov na policiji in mu poslal za bolečine 10 kron. Več ni mogel, saj je bil zgolj filozof in suplent.

Vendar pa je bil o pravilnosti svojega ravnanja še vedno trdno prepričan in z mirnim zadovoljstvom je čakal na obsodbo, ki mu naj slednjič izbrise sramotno pogo nezakonskega iz njegovega sicer neomadeževanega značaja. Tiste dni se ni dalo dosti občeati z njim: ponos in prezirljivost sta mu odsevala iz pogleda in iz glasu in korakal je samozvestno po mestnem tlaku, kakor znajo korakati le še osmošolci, državni poslanci in pa denarni posmošolci!

Tako je prišel dan razprave. Vrbajs se je bil opremil s svojim ovrtnikom in s čistim robcem in zbranega dala in pobožnega srea je vstopil v svetilnice kazenske pravice, da dostojno in svečano opravi dolžni daritev večnim in neizprosnim naravnim zakonom.

Ogorčen pa se je moral uveriti, da se je svetilnice izpremenilo v — glumišče.

Ozadje razpravne dvorane je bilo nabito polno šumnega, radovednega občinstva, prijateljev, znancev in neznancev. Vsem se je bralo z veselosurburjenih obrazov neprikrito hrepenenje, kar moč se dobro zabavati, makar na stroške svojega ljubega bližnjega.

Pa kaj se naj očita občinstvu, ko si ni bil svest važnosti položaja niti sodnik, oseba, ki je vendar plačana za to!

Vrbajs ni bil zastoj že 12 let filozof, 8 let suplent in templetin kako grška slovnica. Ni se torej čuditi, da se je bil natančno poučil o vseh zakonitih določbah, tičočih se njegovega slučaja. In zato se je zgražal, ko je videl, kako nevredni sodnik tepta v prah vse zakone, ki je nanje prisegel.

Baret si je bil pomeknil nad levo uho, kakor da prihaja z vojaškega nabora, in namesto da bi dostojanstveno razložil ovadbo, vprašal Vrbajsa, ali je kriv, in ga potem podučil o njegovi pravici, upreti se obtožbi s površno razlobo itd., itd., kakor to točno in določeno ukazuje zakon, mu je šaljivo namežiknil in ga vprašal — kakor da ne gre za kaznjivo dejanje, ampak zgolj za sicer nedopusten, pa dober dovtip:

— Kaj vam pa je bilo, vraga, kaj, da ste poškodovali tega Karpeta? Kaj pa vam je storil?

Široko je zarežal, vzpodbudno pogledal v razpoloženo občinstvo in potem z zaupnim smehljajem dodal vprašanje:

— Ali ste bili pijani, kaj?

Občinstvo je izpreletel vesel sum, ki se je ojačil v odkritosrčen smeh, ko je zadonel iz ozadja polglasen bas:

— Svojega patrona je imel, — Matevž!

Vrbajsu je šinila kri v lice in glas se mu je tresel, ko je jezno odgovoril:

— Priznavam, da sem kriv! Bil sem trezen! Nič mi ni storil! Niti poznal ga nisem! To je vse! Pričakujem kazen!

Sodnika je žalila razdraženost Vrbajsova in navil je druge strune. Popravil si je baret, nastavljal svoj glas za malo tero višje in rekel:

— Ne razumem, kako more o-mikan človek brez slehernega povoda napasti drugega, ki ga niti ne pozna!

In strogo je pogledal mimo Vrbajsa v ozadje za dva mlada blazirana poslušalca, ki sta se bila malo poprej smejala.

Vrbajs si je mislil:

— Zakaj me izprašuje dedec rdečnosti; obsodi me naj, saj sem priznal! Kako naj boš pošten in pokoren večnim naravnim zakonom, ki ti ovirajo pot do pravice, taki nevredni čuvaji!

Odgovoril je:

— Ne poznam zakona, da si moram dati poprej predstaviti človeka, predno ga udarim!

V občinstvu seveda slavnosten smeh, ki ga je hitro udušila zavist samopašnega sodnika z zvoncec.

— Mir! — je zagrmel in sovražno pogledal zdaj Vrbajsa, zdaj občinstvo. — Sedite! —

je ukazal obdolženemu, slugi pa je velel, da pokliče pričo, Tomaža Karpeta.

In vstopil je v dvorano Tomaž Karpe, žrtve Vrbajsova.

Bil je očenčen, kakor se spodobi žrtvam po starem, v poganske čase segajočem obredu. Na klobuku se mu je zibal rdeč kostanjev cvet z dvema peresoma, prsi mu je krasila kita vrtine in roženkavta, a vse vkupe je dišalo kakor iz soda. Žrtve je bila v vsakem pomenu besede "v rožicah".

Zapazivši ugodni vtisk, ki ga je napravil na zbrano občinstvo, dal je duška svoji židani volji s pogumnim vzlikom:

— Marička! Ali smo gadje!

Sodnikov strogi poziv: "Tomaž Karpe!" ga je opozoril na resnost trenutka.

Poizkusil je, da bi se točno kakor vojak zasuka proti sodniku. To predrzno početje mu je v nemalo nevarnost spravilo njegovega telesa ravnotežje. Vendar se je srečno ujel, nakar je zadovoljen s svojo spretnostjo udaril s petama ob tla in potem v znak svojega spoštovanja salutiral sodniku z enim prstom.

Sodniku se je zopet razjasnilo užnjeno lice.

Pomeknil si je baret nazaj nad levo uho in očetoški posvaril živahno pričo:

— Jej, jej, jej, Karpe! Kaj morajo videti moje oči! Pa ne, da ste pijani?

Karpe se je čutil močno počaščenega po tem dobrohotnem, z njegovim telesnim stanjem se pečajočim odgovoru. Obraz mu je zlezel narazen, zamižal je, pritažen smeh mu je stresel prsi in glavo, obrisal si je solze in nos in potem zaupno izjavil, da ga res nekoliko ima, hvalabogu, ampak ravnaprav in ne preveč.

Sodnik je naklonjeno počakal, da se polože smeh v občinstvu.

— Karpe, Karpe! — je potem rekel, — moje sree je žalostno, da vas vidi takega. Ne bi rekel, da je danes nedelja ali ponedeljek ali sobota! Ampak danes je četrtek in v četrtek tudi obrtniki nimate pravice biti pijani že pri belem dnevu — ne po božjih, ne po cesarskih zakonih! Nikakor ne! Vedite se torej dostojno, sicer boste zapreti!

Upri je svoj pogled v Karpeta, ki je stal vzravnal, kakor jabor v nevihti, in mu žugal s sviničnikom.

Potem je nadaljeval:

— Karpe Tomaž! Tale gospod priznava, da vas je poškodoval! Povejte torej po resnici, kako se je vršila vsa stvar!

Karpeta je spravilo nenadno vprašanje sodnika v veliko zadrego. V tistem hipu si namreč ni bil več svest, kje da je in kaj se pravzaprav vrši. Ali polagoma se mu je skoz začudenost oči in zijačja usta vrnil spomin. Ozrl se je v svojega sovražnika in — rajsko milina se mu je naselila po mastnem rdečem obrazu.

S ploskom je sklenil roki in vzkliznil:

— Marička! Ni mogoče! Ali ta gospod? Vi ste meni rešili življenje! Vi, vi ste moj angel varuh, moj dobrotnik! O ti, ti duša moja zlata! Čakaj, jaz te moram poljubiti!

Razprostrl je roki in se zagugal proti umikajočemu se Vrbajsu, da uresniči svojo grožnjo.

Osmarčeni Vrbajs je z ogorčenim pogledom iskal pomoči pri sodniku.

Občinstvo se je nebeški zabavalo, toliko da ni ploskalo. Njega hrupni smeh je vzdramil celo avskultanta zapisnikarja, ki je bil, utrujen od naporne ponočne službe pri "Kaplji", zakimal za svojim zapisnikom.

Sodnik se je grizel v ustnice in pomignil slugi, da je s krepko roko pritiral obotavljajočega se Karpeta nazaj pred sodno mizo.

Potem je s strogim glasom ukazal slugi:

— Petrič, postojte tukajle poleg Karpeta, in če se le za las ga ne s svojega prostora, denite ga takoj ob glavo!

Nad Karpetom pa je zagrmel:

— Karpe, pijana muha! Poslušajte me! Gorje vam, gorje, če bi moral zaradi vas preložiti razpravo! Ne boste videli nebeškega kraljestva! Moji čas je drag! Ne utegnem se dvakrat pečati z vašo klobuto! Boga se bojte, — Karpe, pravim! Razumete?

Tako! Zdaj pa povejte nam, kakor na izpovedi, kako je bilo z vašo poškodbo!

Krvoločne besede sodnikove niso bile brez vtiska na Karpeta. Zaprelo so mu sapo; le splašno je gledal na sodnika in ga s povzdignjenim rokama nemo naprosil, naj ne izživlja s svojimi stra-

hovitimi grožnjami jeza nebes, — saj bo on, Tomaž Karpe, priden in poslušen kakor kužek, katere-mu je bil v plašnem pogledu in v prosečih rok resnično podoben.

Sodnik je končal svoj ukor. Tomaž Karpe si ni mogel kaj, da se ne bi še enkrat z izrazom prekipajoče hvalečnosti ozrl po nesrečnem Mateju Vrbajsu, potem pa je, čestokrat opominjajo po sodniku in dregnjen po slugi, razložil sledečo mukotrpno predgovodino svoje klobute in njen nepričakovani ukinček.

Boleli so ga zobje, je pravil: — menda je bil eden votel, v votlini pa črv ali kaj. In od bolečin se mu je zbrala pod čeljustmi neznanška otekline, velika kakor reglja, in otekline je rasla, da naposled ni mogel nič več jesti — le piti, če je kaj imel. Razbolel se mu je še vrat ni mu bilo več prestatu in preudarjal je, ali naj obupa ali naj skoči v vodo. Napravil je celo svoj testament, ki je seveda spričo njegovim skromnim imovinskim razmeram obsegal le dve točki: svoje telo z vsem, kar je na njem, je izročil materi zemlji, dušo pa Bogu, če je bo hotel.

Tisto jutro si je bil navsezgodaj v kleti poleg mitnice omamil bolečine s slivovico in potem je na Gradu malo zadremal — kar mu je treščilo v zobe! Skrajja je izgubil sapo in se davil in kri mu je curčila iz ust kakor rozolija iz frakljaja; — nenadoma pa je — zaspal: Marička! — otekline ni več! Udarce jo je prebil, splahnela je in — bolečine so bile kakor odrezane!

Hvala Bogu, svetim dušam v vical in pa temu zlatemu gospodu, ki mu je iz odkritosrčne hvalečnosti pripravljen takoj plačati pijače, makar toliko, da mu bo slabo, ali pa bo molil zanj — kar si gospod sam izvoli. In ako je le kolkaj pravice na svetu, mora ta gospod dobiti talijo za rešitev življenja — to se naj zapiše v protokol! — ali pa ga naj nastavi v spitalu za višjega doktorja, ker zna tako dobro operirati! Na vse to lahko takoj trikrat pri-seže kakor na svojo lastno smrt: no uro, amen!

Karpetu se je bil med pripovedovanjem vrnil duh podjetnosti. Pogumno je pokimal svojemu do-brotniku Vrbajsu, češ, dobro sem odrezal, kaj? — a burni smeh občinstva, ki je izbruhnil po njegove-m pričevanju, je samozavestno smatral za izraz priznanja.

Svoji radosti nad tem nepričakovano častnim uspehom je dal duška, kakor je vedel in znal: zamižal je, stresel glavo, potepal z desno nogo in potem zavriskal: — Hijiijijijij!

Vrisk res ni bil bogve kako u-metniški izveden, ker je bil Karpe hriprav in kratke sape, ali Karpe ni bil vriskač po poklicu, v ta-kem slučaju pa je bolj upoštevati dobro voljo nego izvršitev, kakor se je opravičeval nedeljski lovec, ki je meril na srno, zadel pa go-njača!

Sluga je ogorčen zaprl Karpetu usta s svojo široko sapo. Sodnik je ljuto zvonil, in ko se je nemir za silo poleglo, je hitro končal vso komedijo in razglasil sodbo, da se Matej Vrbajs oprosti obtožbe, ker ni poškodoval Tomaža Karpeta, ampak mu zgolj pomagal do — zdravlja, zdravljenje pa po sedaj veljavnem zakonu ni kaznjivo, če se zgodi brezplačno.

Vrbajs skoraj ni verjel svojim ušesom. Vsa sramota te razprave brezuspešna! Oproščen!

S strmečimi očmi je pogledal na sodnika, a ta mu je hladno-krvno pokimal:

— Opraviči ste! Lahko greste! Jezno je zgrabil svoj klobuk in se prenil vum skoz čestitajoče mu občinstvo, a z obraza se mu je bralo toliko zagrizene strasti, da je smatral dr. Košir za svoje pri-jateljsko dolžnost, takoj mu sle-diti in ga ne izpustiti iz oči.

Sodnik in Karpe sta imela še kratek pogovor.

— Karpe, — je rekel sodnik, — za 24 ur greste sedaj v zapor, da se naučite trezni prihajati na sodnijo.

Karpe je dokazoval, da je uje-govi pijanosti kriva zgolj nerod-na mera v kleti poleg mitnice: — En frakelj je premalo, dva sta pa preveč!

A nič ni pomagalo, kar moral je a slugo.

Tako je prišlo, da je bil — v sa-mem večnim neizprosnim na-ravnim zakonom — Matej Vrbajs oproščen, Tomaž Karpe pa zaprt.

IV. Lek.

Matej Vrbajs je z zobmi škrtal in polglasno predse rohneč htil slepo naprej po cesti: niti svoje-ga lastnega ravnanja ni zapa-

zil, ki mu je prihajal naproti in je bil v duhu že pripravil roko za pokroviteljski odzdrav

Košir ga je komaj došel. Polo-žaju primerno se mu je videlo, izreči prijatelju sožalje na nepo-vojnem izidu razprave.

— Ze prav! — je zarežal Vr-bajs in nezaupljivo in postrani je pogledal tovariša. — Saj vem, da imate za norec, pa nisem! U-gonobili bi mi radi moje moralno življenje, ker ga sami nima-te — pa mi ga ne boste! Jaz grem svojo pot in tudi dosežem svoj cilj — boste kmalu videli!

Ura je bila šest.

Srečala sta vrsto prisiljenecv, vračajočih se z dela.

— Ali jih vidiš! Mučeniki so zame, zate in za druge take meh-kužnike, kakršna sva mi dva! — Bogve, koliko kazni ima vsak iz-med njih na rovašu samo zaradi tega, ker drugi zamemarijajo svo-je naravne dolžnosti Ampak, Matej Vrbajs je siromak, toda nikomur nič dolžan in tudi ne mara, da bi smel kdaj take člo-veke stopiti predenj in mu reči: — Glej me, kak sem, kako je moje življenje in kako mi bo vse žive dni! Zakaj? Ker sem vzel nase tvoje in tvojih tovarišev grehe, da morete igrati ponosno gospodo, jaz pa koprim v nesreči! — Ta-kih očitanj Matej Vrbajs ne mara, ker bi bila upravičena!

Zavila sta v drevored.

— Dobro, — je nadaljeval. — Danes se mi ni posrečilo! Člove-ku se je treba na svetu boriti za vsako mrvice pravice, ako nima protekcije. Ali končno si jo ven-darle izvojujem! — zapomni si to! Videti hočem, ali dosežem svojo kazen, ki mi je po naravnem za-konu, ali ne! Jaz ne odneham!

Dr. Košir je pomilovalno pogle-dal razburjenega prijatelja, po-tem je pa rekel z vso resnobo, ka-kere je bila zmožna hinavska nje-gova duša:

— Veš, prvi hip se mi je vide-la tvoja ideja o naravnem zaku-nu kriminalitete res nekoliko čudna. Nocoj pa nisem mogel spa-ti — zvečer ne smem jesti ome-let, pretežke so za moj želodec — pa sem premišljeval to stvar in zdaj se popohloma strinjam s tabo. Resnično ti povem, ta tvo-ja ideja je naravnost veličastna! Jaz jo smatram za vrhunec so-cialnega mišljenja!

Vrbajs je molčal, deloma ker je bil dr. Košir kanacija, ki se je morebiti le norčeval, deloma ker je bil Vrbajs sam tiste vrste mo-drijan, ki ne deli del svojih na-zorov z drugimi.

Dr. Košir pa je s prepričljivim globoko iz prsi donečim glasom, kakršnega je uporabljal zoper po-rotnike, in z živahnimi gestami na-daljeval:

— Žal, da sva midva edina, ki spoznavava velikansko krivico, ki se nepreglednemu številu na-sih bratov trpinov godi zgolj za-radi naše brezvestne mehkužno-sti, ki nam brani dajati statisti-ki, kar je statistike! — In te nesrečnike celo zaničujemo! Ča-stiti bi jih bilo treba, deliti jim odlikovanja! Kdor je spoznan za-tatu iz navade ali za nepopolj-siljivega pretepača, odkrivajmo se mu naprej in spomenik se mu naj postavi za zaslug, ki si jih je pridobil za človeštvo!

Živahnost Koširjeva je vzbujala pozornost šetajočega se ob-činstva in Matej Vrbajs je bil vesel, da sta krenila iz drevoreda na gozdno pot.

— O, resnično me je sram pred takimi heroji! — je vzkliznil dr. Košir. — Prosim te, v občinskem svetu sedi naprimer tovariš, ki je bil že osemkrat kaznovan. Jaz pa še nikoli! Zdaj se mi šele svita, zakaj me vedno tako prečrkljivo gleda! In moč ni niti akademsko izobraziti! Temu mora biti konec! Kar on zna, znan je tudi, in dr. Košir ne bo več letal okoli po me-stu brez kazni, kakor pes brez marke!

— Če ti ne izpodletti, kakor dan-es meni! — je bridko pripom-nil Vrbajs, ki se je dolgočasil, kadar ni sam govoril, ampak je moral poslušati. — Naše javne razmere so tako grle, da niti kazni ne dosežeš, če nimaš pro-tekcije!

Ni protekcije, samo pame-ti je treba! — je zavpil dr. Košir. — Ampak ti nisi pravnik, ti si zgolj filozof in suplent, in zato me hoš vse žive dni kaznovan, ker si preneroden! Neznaneza pijan-za se lotiš, ki je polbedast in ne 'oči klobute od Marijsceljskih kapljic! Jaz si ne bom skrunil rok s tako nezanesljivo kreata-ro! — Ali veš, kaj je klasična grija? Trezna, inteligenten, ne-pristranski, neomadeževan mož! Tako klasično priče si izberem

jaz za najin vzvišeni cilj, boš vi-del, in nverjen sem, da me ne bo pustila na cedlin! In če si ti ob-sojen, prijatelj, da ostaneš še za-naprej parasi človeške družbe, ostani parasi: moja ura je pri-zgodi!

Filozof in suplent Matej Vr-bajs je bil zelo neljubo presene-čen, ko ga je po teh besedah dr. Košir sunil z desno in z levo pek-tjo v rebra, potem ga pričel bun-kati po glavi, da mu je klobuk odletel na tla in da se mu je kar iskriilo pred očmi.

Dr. Košir je glasno štel svoje udarce, in ko jih je bilo petnajst, je rekel:

— Tako! Zdaj me pa pojdi o-vaditi, ti, ti parasi!

Obrnil se je in odšel.

Vrbajsu so se šibila kolena, ko se je sklonil za klobukom, častit-ljivo izkopino iz dobe mostišč. Osnažil ga je z rokavom in se po-kril. Potem se je spomnil na svo-je jezo, hripavo zakričal: "Lo-pov!" pobral kamen in ga vrgel za dr. Koširjem. Zadel ga pa ni, ker ni bil pravnik, ampak zgolj filozof in suplent in preneroden za to.

Zamračilo se je in napotil se je domov.

Tisti večer ga ni bilo več na pregled. Pač se je pa sledeči ve-čer zopet prikazal v običajni družbi. Imel je višnjeve pege po licu

Na vprašanje, kaj mu je, je odgovoril suhoparno, da si je dal možgane masirati in da mu je dobro storilo.

Dr. Košir pa je svoj rahli nas-meh diskretno vtopil v vrčku.

Plaz.

Berlin, Nemčija, 1. marca. — Iz Inomosta poročajo, da se je utrgal pri Stifstsernem plaz in pokopal pod seboj trinajst oseb. — Podrob-nosti še niso znane.

Eksplozija na bojni ladji.

Quincy, Mass., 1. marca. — Da-nes so bili ranjeni pri eksploziji na superdreadnoughtu "Nevada" tri-je moške, med njimi eden zelo ne-varno. Bojna ladja sama, ki bo ju-tri formalno izročena vojni mor-narici Združenih držav, ni bila poškodovana.

SLOVENSKO-AMERIKANSKI

KOLENDAR

za leto 1916.

Velja s poštnino vred 35 centov.

Obseg berila:

Domovini in narodu. (Pesem.) — Običajni Koledar. — Strašne številke. — Kroglja. — Maska. — Razkritelj petroleja. — Red Marije Terezije. — Francija v vojnem času. — Jasna noč. — Moja ura. — Svetovna vojna in katoliška Cerkev. — Duševni blisk. — Pri sanitetnih kolonah, na bojišču. — Eksplezivne snovi. — V lekarni "Avstrija". — Iznajditelj podmorskega čolna. — Galipolis in Dardanele. — Julija Romain. — Rmena pošast. — Doživljaji v zraku. — Podzemljako mesto v Wieliczki. — Čustvena udova. — Kovač. — Kolonijalna posestva Nemčije. — Bodočnost Evrope. — Urednik. — Pohabljenec. — Le Betail. — O vzrokih svetovne vojne. — Petindvajset frankov. — Kako nastane strelni jarek. — Kdo je bil? — Klasični topovi. — Pes v vojni. — Belgijska armada. — Pri generalnem štabu. — O podobnosti dvojčkov. — Ljubi denar. — Srečanje. — Mobilizacija v Venezueli. — Špecialitete. — Prvi polet iz Evrope v Ameriko. — Čudne zgodbe. — Rdeči trak. — Pregled dogodkov svetovne vojne. — Kitajski tipi. — Smešnice. — Oglasi.

Slike:

Italijanski vodljivi zrakoplov nad Benetkami. — Sestaneč nemškega in avstrijskega cesarja. — Prevažanje avstrijskih čet preko reke San. — Turška artilerija na Galipolisu. — Prizor na cesti v Belgradu: učinek šestnajstpalčne avstrijske granate. — Potop angleške ladje "Majestic" v Dardanelah. — Avstrijska kavalerijska patrola ob Visli. — Ruska infanterija v zakopih. — Italijani so vjeli avstrijskega špijona. — Avstrijski oklopni vlak v Galiciji. — Italijanski bersaljeri v boju. — Mrtveci v zavzetem belgijskem zakopu. — Ita-lijanska gorska baterija pripravljena za akcijo. — Ranjeni Rusi, zapuščeni od svojih ob priliki bega iz Varšave. — Srbske utrdbe pri Belgradu, razdejane od avstrijskih topov. — Avstrijski vojaki, katere so vjeli Italijani na goriški fronti. — Učinek avstrijskih granat v Žagradu. — Ameriški podmorski čoln. — Vojni arsenal v Belgradu, katerega so Avstriji razdejali. — Fort št. 10 pred Przemyslom, katerega so Nemci zavzeli z bajonetnim naskokom. — Avstrijska havbična baterija v akciji. — Pogled na del Varšave. — Bolgarska četa na gorakem prelazu ob srbski meji. — Avstrijske prednje straže v Ru-siji. — Italijanska poljska bolnica dve milje za fronto. — Prizor iz Lvova. — Učinek avstrijske granate v Anconi. — Avstrijska invazija na Poljskem. — Ruski vojni jetniki. — Vodljivi angleški zrakoplov, — Bovec s Prestrelj-nikom. — Triglavsko pogorje.

SLOVENIC PUBLISHING CO.,
22 ORTLANDT STREET,
NEW YORK, N. Y.

Jugoslovanska

Katol. Jednota

Inkorporirana dne 24. januarja 1901 v državi Minnesota.

Sedež v ELY, MINNESOTA.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: J. A. GERM, 507 Cherry Way or box 57, Brad-dock, Pa.

Podpredsednik: ALOIS BALANT, 112 Sterling Ave., Barberton Ohio.

Glavni tajnik: GEO. L. BROZICH, Ely Minn.

Blagajnik: JOHN GOUZE, Box 105, Ely, Minn.

Zaupnik: LOUIS COSTELLO, Box 553, Salida, Colo.

VERHOVNI ZDRAVNIK:

Dr. MARTIN IVEC, 900 N. Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNIKI:

MIKE ZUNICH, 421-7th St., Calumet, Mich.
PETER SPEHAR, 422 N. 4th St., Kansas City, Kans.
JOHN AUSEC, 5427 Homer Ave., N. E. Cleveland, O.
JOHN KRŽIŠNIK, Box 133, Burdine, Pa.

POROTNIKI:

FRAN JUSTIN, 1708 E. 28th St., Lorain, O.
JOSEPH PISHLAR, 308-6th St., Rock Springs, Wyo.
G. J. POSENTA, Box 701, Black Diamond, Wash.

POMOŽNI ODBOR:

JOSEPH MERTEL, od društva sv. Cirila in Metoda, št. 1, Ely, Minn.

LOUIS CHAMPA, od društva sv. Sreca Jezusa, št. 2, Ely, Minn.

JOHN GRAHEK, st., od društva Slovencev, št. 114, Ely, Minn.

Vsi dopisi, tikajoči se uradnih zadev, kakor tudi denarne pošiljke, naj se pošiljajo na glavnega tajnika Jednote, vse pri tožbe pa na predsednika porotnega odbora.

Na oseba ali neuradna pisma od strani članov se ne bodo oziralo.

Društveno glasilo: "GLAS NARODA."

NOVINE IZ STARE DOMOVINE.

ŠT. ERSKO.

Duhovniške vesti. Zupnijo Ljutomer je dobil Jožef Ozmeč, deželni poslanec in župnik pri Sv. Lovrenču na Dravskem polju, župnijo Sv. Florijana pod Bočem pa tamošnji povizor Anton Bukovšek.

Odklikovanja. Cesarjevo pohvalno priznanje za zvesto in požrtvovalno delo kot vodja vojaškega dušeskrbja je sprejel Anton Jaklič, vojaški župnik v Gradcu; tudi Francu Nastran, vojnemu kuratu v Ptuj, se je izreklo cesarsko pohvalno priznanje.

Polkovnik in poveljnik okrajnega dopolnilnega okraja v Mariboru Alojzij Lebar je odklikovan z vitežkim križcem Franc-Jozefovega reda na traku vojaškega služnega križca. — Franc Hossner, polkovnik 87. pešpolka, je odklikovan z vitežkim križcem Leopoldovega reda z vojnimi okrasom. — Z zlato hrabrostno svetinjo je bil odklikovan Franc Barbej, četovodja 87. pešpolka, 12. stotnije; a dobil je tudi 200 kron nagrade. Pri 87. pešpolku so bili nadalje odklikovani: četovodja J. Prah s srebrno hrabrostno kolajno I. in II. razreda; istočeta četovodja Alojzij Schober; njegov brat Anton je pa bil odklikovan z veliko srebrno in bronasto kolajno. — Josip Lipša, malonedeljski rojak, trgovac s srebrnino, zlatino in sličnimi proizvodi v letovišču Slatina pri Rogateci, je v začetku izbruhla svetovne vojne prostovoljno vstopil v službo Rdečega križa pri usmiljenih bratih v Gradcu. Tukaj je požrtvovalno deloval in še vedno deluje, kar svedoči njegovo odklikovanje z bronasto častno kolajno z okrasom.

Imenovanje. Za poročnika je bil imenovan učitelj iz Slovenskih gorij Anton Stefancios, ki se nahaja pri slovensko-štajerskem domobranskem pešpolku na italijanskem bojišču.

Prestolonaslednik čestita Slovencev. Z italijanskega bojišča se poroča: Prestolonaslednik Karol Franc Jozef je pred kratkim obiskal nas vojske na fronti. Z našim nadlovcem Strunskom se je precej dolgo pogovarjal, podal mu ob koncu roko ter mu iskreno čestital k njegovim junakiškim činom.

18 mesecev na fronti. Sledeči slovenski pionirji, ki že 18 mesecev stojijo na fronti, pozdravljajo vse znanee in prijatelje: četovodja A. Gomboc od Radgone, poddesetnik Janez Majžir od Sv. Trojice v Slov. gor., poddesetnik Jakob Zorko od Sv. Andraža v Slov. gor., Martin Gomiljak od Sv. Urbana pri Ptaju, M. Kašman od Sv. Petra pri Mariboru, poddesetnik Franc Miklošič od Ormoža, poddesetnik Janez Stanat iz Ptuj.

ima lan ravno v sedanjem času v očigled pomanjkanju prediva, namerava osrednji odbor štajerske Kmetijske družbe tudi letos oddati večje množine izvirnega per-navškega lanenega semena po znižani ceni 56 vin. za 1 kg onim kmečkim posestnikom, kateri se bavijo s pridelovanjem lanenega semena, oziroma lanu. Ti kmetovalci morajo o priliki naročitve vpsolati potrdilo žetvenega komisarja o površini sveta, ki se naj obseja z lanenim semenom.

Živinski sejmi ustavljeni. Ker se je pojavilo v mariborskem mestnem okolišču, kakor tudi v več okoljskih občinah nekaj slučajev živinske bolezni na gobu in parkljih, je oblast začela ustaviti živinske in tedenske svinjske sejne v Mariboru.

Nakupovanje živine prepovedano. Namestništvo je prepovedalo nakupovati živino od hiše do hiše v slovenjgraškem političnem okraju.

Najvišje cene. Štajersko namestništvo je določilo za dobo od 21. januarja do 20. februarja sledeče najvišje cene za svinjsko mast in za špeh pri prodaji na debelo in drobno. Ob takih prilikah se približno 50 policajev broječa avstrijska posadka redno umakne iz mesta. — Dopis Franeisco Franchi-ja konča z besedami: "Ego vidi nihče me ne more dementirati. To drži." — Drži! Bersaglieri in al-pineci radi Gorice večkrat dobe "tobaka" in pridejo večkrat v Gorico, kadar jih Avstrijci uje-te pripeljejo.

Čuden slučaj. V Devinu, blizu fronte, je priletela italijanska granata v hišico neke gospe. Pred-rla je streho, ubila gospo ter raznesla vse po hiši. Na omari je stal lep, kočen križ s svetlečim, opleten v steklu, visokem okoli 60 centimetrov. Pa križ je ostal ne-pokškodovan, niti steklo ni ubito. Vojski so vzeli ta križ na bojno polje ter ga seboj nosili poldrugi mesec, dokler niso prišli nazaj v rezervo. Za rezervo pa je bila odlo-žena ravno Vojskeca. Dobri go-spod nadporočnik, veren mož, je poslal tedaj križ gospodu vikarju, ki naj ga hrani v cerkvi v spo-min. Ta križ si je prišel marsikdo ogledat. Pač čuden slučaj, da ni granata na drobne kosce razbila steklo in križ.

Istrski begunci se vrnejo do-mov. Notranje ministrstvo je v sporazumu z vojno oblastjo odre-dilo, da se bo moglo vrniti na svoje domove 30,000 istrskih eva-kuirancev.

Boji v bovski kotlini. V prostoru pri Boveu (avstrijska trdnja-rica ob gornji Soči blizu italijan-sko-koroške meje) se vsrjšo od 20 januarja boji med manjšimi ita-lijanskimi in avstrijskimi oddelki. Najhujši boj se vrši za mejno go-ro Rombon (na koroško-goriško-italijanski meji), ki je visoka 2210 metrov. Italijani zaporedoma na-padajo avstrijske postojanke na tej gori, a so bili vselej odbiti. Ita-lijani bi radi čez Rombon prodi-li proti Triglavskemu pogorju in proti Bohinju. — Alojzij Koc-jan, doma iz Bizeljskega na Šta-jerskem, piše, da se pri Doberdobu vsrjšo hudi boji in je večkrat prišlo do ročnega meteža, a Itali-jani so bili še vedno z velikimi iz-gubami odbiti. Še par takšnih o-fenziv, kakor je bila zadnja, pa bo Doberdob vsled nakopičenih ita-lijanskih mrtvaških glav eden naj-večjih hribov, kar jih je v bližini Gorice. Doberdob se sme po vsej pravici odslej imenovati "hrib italijanskih mrtvaških glav".

V Goric. Nek Slovencev, ki je bil pred par dnevi v Gorici, poro-ča: Z občutki, ki bolijo, so vozi-človek proti Gorici. Tako lepo je bilo drugače tudi pozimi po lepi Viprski dolini in nad Gorico je sijal sonce, a v njej pa plalo ži-vahno življenje. Sedaj je vse iz-premenjeno. Drugo lice je dobila

Cene za petrolej. Celjsko o-kraino glavarstvo je določilo za občine, ki spadajo v področje celjskega okrajnega glavarstva, sledeče cene za liter petroleja: 51 vin. za občine: Celjska okolica, Sv. Jurij trg in okolica, Teharje, Šmarje trg, Laško in Ponikva; 52 vin. za občine: Gotovlje, Sv. Lov-renc, Sv. Peter, Zalec, Braslovce, Polzela, Sv. Vid, Loka, Marija Grade in Trbovlje; 53 vin. za ob-čine: Škofja vas, Griže, Sv. Pavel, Petrovče, Dramlje, Grajska vas, Žibika, Vojnik, Kalobje, Sv. Mar-tin, Gomilsko, Sv. Ena, Lemberg, Sv. Peter na Med. selu, Slivnica, Tinsko, Dol in Sv. Kristof; 54 vin. za občine: Velika Pirciška, Nova cerkev, Frankolovo, Sv. Šte-fan, Žusem in Sv. Rupert; 55 vin. za občine: Vransko, Jeronim, Sladka gora in Jurkloster; 56 vin. za občine Dobrna in Marija Reka. — Okrajno glavarstvo v Brezicah je določilo najvišje cene za nadrobno prodajo petroleja za luč, to je pri prodaji množin, ki so manjše kakor sod ali zaboj. Za 1 kg je plačati 62 vin., za 1 liter 51 vin. v sledečih občinah: Arti-čič, Brezice, Bojsno, Globoko, Ga-berje, Kapela, Loče, Mihalovec, Mostec, Pleterje, Oršec, Rajhen-burg, Rigonce, Sela, Sromje, Se-vnica, Videm, Veliki Obrež in Za-koč; za 1 kg 62 vin. in za 1 liter 52 vin. je plačati v občinah: An-že, Armeško, Brezje, Blanca, Go-rica, Gorjane, Koprivnica, Križe, Mrčna sela, Podstreda, Raztez, Se-novo, Stolovnik, Veliki Kamen in Zabuškove; za 1 kg 64 vin. in za 1 liter 53 vin. je plačati v občinah: Bače, Bizeljsko, Golobinje, Imeno, Lastnič, Planinska vas, Podčetrtek, Sopot, St. Vid, Sed-larjevo in Virštajn; za 1 kg 65 vi-narjev in za 1 liter 54 vin. je pla-čati v občinah: Dobje, Drensko rebro, Loka, Kozje, Planina, St. Peter pod Sv. gorami, Piličaja, Prevorje, Presečno, Vetrnik, Ve-rače, Zagorje in Zdole. — Pre-

stopke te odredbe bo, ako ne spa-dajo pod sodnijsko kaznovanje, kaznovala politična oblast prve stopnje z globami do 5000 kron, ali z zaporom do šestih mesecev.

PRIMORSKO.

Dalje v Italijo. Slovensko pre-bivalstvo iz Dreznice, Libušnje, Liveka in Idrskega so Italijani iz-Breginja odpeljali dalje v Italijo. Občevati se z njimi more le z do-pisnicami za vojne ujetnike in ne-več z dopisnicami Rdečega križa.

Kako Italijani "prihajajo" v Gorico. Z Dunaja se poroča 24. jan-utarja: Veliko veselost vzbujajo tukaj neka zelo zakasnela števil-ka madrijske lista "A B C", ki priobčaja poročilo svojega stalnega rimskega poročevalca Franeisco Franchi-ja, ki opisuje soško fronto in pravi med drug-imi: "Gorica bi bila že davno v rokah Italijanov, ko bi le-teh ne strasila misel, da bi to evetote me-sto izpostavili bombardiranju. V ostalem je položaj tak, da se more smatrati Gorica v gotovem oziru kakor nevtrarno mesto. Italijan-ski bersaglieri in alpineci hodijo, kadar jih veseli, v Gorico po žga-nje in tobak. Ob takih prilikah se približno 50 policajev broječa avstrijska posadka redno umakne iz mesta. — Dopis Franeisco Franchi-ja konča z besedami: "Ego vidi nihče me ne more dementirati. To drži." — Drži! Bersaglieri in al-pineci radi Gorice večkrat dobe "tobaka" in pridejo večkrat v Gorico, kadar jih Avstrijci uje-te pripeljejo.

Čuden slučaj. V Devinu, blizu fronte, je priletela italijanska granata v hišico neke gospe. Pred-rla je streho, ubila gospo ter raznesla vse po hiši. Na omari je stal lep, kočen križ s svetlečim, opleten v steklu, visokem okoli 60 centimetrov. Pa križ je ostal ne-pokškodovan, niti steklo ni ubito. Vojski so vzeli ta križ na bojno polje ter ga seboj nosili poldrugi mesec, dokler niso prišli nazaj v rezervo. Za rezervo pa je bila odlo-žena ravno Vojskeca. Dobri go-spod nadporočnik, veren mož, je poslal tedaj križ gospodu vikarju, ki naj ga hrani v cerkvi v spo-min. Ta križ si je prišel marsikdo ogledat. Pač čuden slučaj, da ni granata na drobne kosce razbila steklo in križ.

Istrski begunci se vrnejo do-mov. Notranje ministrstvo je v sporazumu z vojno oblastjo odre-dilo, da se bo moglo vrniti na svoje domove 30,000 istrskih eva-kuirancev.

Boji v bovski kotlini. V prostoru pri Boveu (avstrijska trdnja-rica ob gornji Soči blizu italijan-sko-koroške meje) se vsrjšo od 20 januarja boji med manjšimi ita-lijanskimi in avstrijskimi oddelki. Najhujši boj se vrši za mejno go-ro Rombon (na koroško-goriško-italijanski meji), ki je visoka 2210 metrov. Italijani zaporedoma na-padajo avstrijske postojanke na tej gori, a so bili vselej odbiti. Ita-lijani bi radi čez Rombon prodi-li proti Triglavskemu pogorju in proti Bohinju. — Alojzij Koc-jan, doma iz Bizeljskega na Šta-jerskem, piše, da se pri Doberdobu vsrjšo hudi boji in je večkrat prišlo do ročnega meteža, a Itali-jani so bili še vedno z velikimi iz-gubami odbiti. Še par takšnih o-fenziv, kakor je bila zadnja, pa bo Doberdob vsled nakopičenih ita-lijanskih mrtvaških glav eden naj-večjih hribov, kar jih je v bližini Gorice. Doberdob se sme po vsej pravici odslej imenovati "hrib italijanskih mrtvaških glav".

V Goric. Nek Slovencev, ki je bil pred par dnevi v Gorici, poro-ča: Z občutki, ki bolijo, so vozi-človek proti Gorici. Tako lepo je bilo drugače tudi pozimi po lepi Viprski dolini in nad Gorico je sijal sonce, a v njej pa plalo ži-vahno življenje. Sedaj je vse iz-premenjeno. Drugo lice je dobila

Cene za petrolej. Celjsko o-kraino glavarstvo je določilo za občine, ki spadajo v področje celjskega okrajnega glavarstva, sledeče cene za liter petroleja: 51 vin. za občine: Celjska okolica, Sv. Jurij trg in okolica, Teharje, Šmarje trg, Laško in Ponikva; 52 vin. za občine: Gotovlje, Sv. Lov-renc, Sv. Peter, Zalec, Braslovce, Polzela, Sv. Vid, Loka, Marija Grade in Trbovlje; 53 vin. za ob-čine: Škofja vas, Griže, Sv. Pavel, Petrovče, Dramlje, Grajska vas, Žibika, Vojnik, Kalobje, Sv. Mar-tin, Gomilsko, Sv. Ena, Lemberg, Sv. Peter na Med. selu, Slivnica, Tinsko, Dol in Sv. Kristof; 54 vin. za občine: Velika Pirciška, Nova cerkev, Frankolovo, Sv. Šte-fan, Žusem in Sv. Rupert; 55 vin. za občine: Vransko, Jeronim, Sladka gora in Jurkloster; 56 vin. za občine Dobrna in Marija Reka. — Okrajno glavarstvo v Brezicah je določilo najvišje cene za nadrobno prodajo petroleja za luč, to je pri prodaji množin, ki so manjše kakor sod ali zaboj. Za 1 kg je plačati 62 vin., za 1 liter 51 vin. v sledečih občinah: Arti-čič, Brezice, Bojsno, Globoko, Ga-berje, Kapela, Loče, Mihalovec, Mostec, Pleterje, Oršec, Rajhen-burg, Rigonce, Sela, Sromje, Se-vnica, Videm, Veliki Obrež in Za-koč; za 1 kg 62 vin. in za 1 liter 52 vin. je plačati v občinah: An-že, Armeško, Brezje, Blanca, Go-rica, Gorjane, Koprivnica, Križe, Mrčna sela, Podstreda, Raztez, Se-novo, Stolovnik, Veliki Kamen in Zabuškove; za 1 kg 64 vin. in za 1 liter 53 vin. je plačati v občinah: Bače, Bizeljsko, Golobinje, Imeno, Lastnič, Planinska vas, Podčetrtek, Sopot, St. Vid, Sed-larjevo in Virštajn; za 1 kg 65 vi-narjev in za 1 liter 54 vin. je pla-čati v občinah: Dobje, Drensko rebro, Loka, Kozje, Planina, St. Peter pod Sv. gorami, Piličaja, Prevorje, Presečno, Vetrnik, Ve-rače, Zagorje in Zdole. — Pre-

dežela ob bojišču, mesto pa gleda v došleca z raztrganimi udi. Ko-liko prijateljev in znaneev, ki sem jih srečal kot begunce, mi je na-ročilo, naj stopim pogledat še k temu ali onemu v stanovanje, ako bi šel ravno mimo. Seveda vsake-ga skrb, kaj je z opravko, kaj je s stanovanjem, in redek je, ki je spravi vse s seboj. Ni tako razbi-ta Gorica, da bi videl pred seboj same razvaline, še stojijo hiše, po-ulicah in trgih se more vršiti pro-met neovirano, seveda, kadar ne letijo granate in šrapneli iz Brd in drugih višin v mesto. Najhujše mi je bilo gledati poškodbe na slovenskih hišah in podjetjih, sre-če pretrese pogled na Trgovski dom, kjer je pričalo toliko lepih raznovrstnih prireditev o kultur-nem, gospodarskem in političnem udejstvovanju Slovencev v gori-skem mestu! Trpimo pa vsi: Slo-venec, Italijani in drugorodei; kdor je bil v Gorici ali kdor je ostal, trpi vsled vojne. Pred mo-gno zadetimi hišami obstane oglo-ževalcu pogled — grozovit je mo-ral biti tresk granate; luknje po trgih in ulicah, zidovje opraska-no, trotoar razbit, šipe razbite. Ljudi srečaš, "ako je italijansko vreme ugodno za to", ako pa grmi od tam, je mesto mrtvo, življenje je skrito pod zemljo. Toda kaj je vse to površno poeestno pregledo-vanje? V hiše treba stopiti, v ve-že, na dvorišča, na stopnice, v stanovanja. Ni prijetno pri sre-u človeku, ki bi rad spravi svoje reči iz nesrečnega mesta na var-no, pa hiti v svoje stanovanje — o joi! Gruše in groblja! Zasut je dohod, s težavo si se prebil do sta-novanja, notri pa ne moreš; vse je zasuto, stene so padle skupaj in pokopale pod seboj tvojo opravo. In ko se človeku vtiskajo v srce bridka čutila, začne grmeti tak z bojišča in v mesto padajo težke granate... Občudovanja so vredni ljudje, ki se vstrajajo v mestu; tržijo tukaj nekateri, da je veselje, drugi živijo svoje na-vadno življenje dalje, kakor v mirnem času, spijo v svojih sobah, hodijo okoli, v kavarno, tako ka-kor pred vojno, prepričani, da se jim nič ne zgodi. Pozna pa se jim vojna — mnogo se jih je že po-staralo, mnogo osivelo veliko pre-zgodaj...

Kino na bojni fronti. Na željo tr-žškega namestništva soproge so zgradili na treh vozeh kino, ki bo prirejale predstave na soški bojni fronti službe prostim vojakom.

Nesreča s patrono. Iz Vojskece poročajo: Fantič desetih let je vrzel v ogenj strelno patrono. Ta je razletela in krogla je šla ravno mimo ušesa sestre ter odr-la lice. Malo je manjkalo, da je ni ubilo.

Potres. Seismografični aparati pomorskega observatorija v Tr-stu so 24. januarja zabeleževali močni potres, čegar vulkan je bil oddaljen do 2200 kilometrov.

Pomorska oblast v Trstu. Vodi-telj pomorske oblasti, dvorni svet-nik grof Attens-Hoilegenkreuz, se nudi sedaj v Trstu in uraduje v predsedništvu pomorske oblasti.

DALMACIJA.

Dalmatinci pri cesarju. Pod vodstvom deželnega predsednika dalmatinskega dr. Ivčevića in nadškofa dr. Pališića ter dalma-tinskih, hrvatskih in srbskih po-slancev so šli zastopniki dalmatin-skih mest in občin k cesarju na Dunaj, da mu izrazijo ljubezen in zvestobo naroda.

Isčem svojega brata JANEZA in ANTONA SOMRAK. Pred e-nim letom je bil Janez v Mil-wauke, Wis., in Anton v In-dianapolis, Ind. Doma sta iz va-si Orkleva, fara Mirnapec, Do-lenjsko. Prosim cenjene rojake, če kdo ve za nju naslov, da ga mi javi, ali naj se sama ogla-sita svoji sestri: Annie Golobič, P. O. Box 484, Wyano, Pa. (1-3-3)

Dalmatinsko-Kalifornijska vinarska zadruga

Edino domaće vinarsko podjetje z velikim skladiščem v mestu New Yorku. Naše vino, kakor tudi žganje so naravná, zdravá, in najboljšie vrste. Odlašmo jih po domačem načinu. Prodajamo jih po sledečih nizkih cenah: V zalogi imamo tudi vsakovrstna vina in likerje.

CENE ZA SOD VINA: (Claret) 52 galon same... \$26.00 (Zinfandel) 52 galon same... \$28.00 (Barbera) 52 galon same... \$32.00 (Burgundy) 52 galon same... \$35.00

BELO VINO (Moscatel) 52 galon same... \$35.00 (Riesling) 52 galon same... \$35.00 (Sauternes) 52 galon same... \$37.00

VINSKO ŽGANJE (Sed 25 do 25 galon... \$2.15 galon Sed 50 do 52 galon... \$2.10 galon)

ZA TRGOVCE SO POSEBNE CENE. ZA VSAKO POŠILJATEV JAMČIMO. Samo za GOTOV DENAR. Pošiljke po Mestni Ordini ali v priporočilnem pismu na sledeči naslov: DALMATINSKO-KALIFORNIJSKA VINARSKA ZADRUGA

140 Liberty Street, Ap. A. New York, N. Y.

Elektrika bo napravila

Grocerist izgubi mnogo časa in moč pri vrtenju svojega velikega mlina za kavo. On naj si umisli motor in pusti, da elektrika na-pravi delo zanj. On si ohrani moč in ima potem več ča-sa postrči svojim odjemalcem.

Ravno to velja tudi za mesarja in njegov mlin za meso in vse druge trgovce, ki rabijo stare metode, kjer elek-trika lahko napravi tako delo hitreje in bolje. Še več stroji na motor povspejšijo utis in trgovino in ugajajo odjemalcem.

The New York Edison Company At Your Service

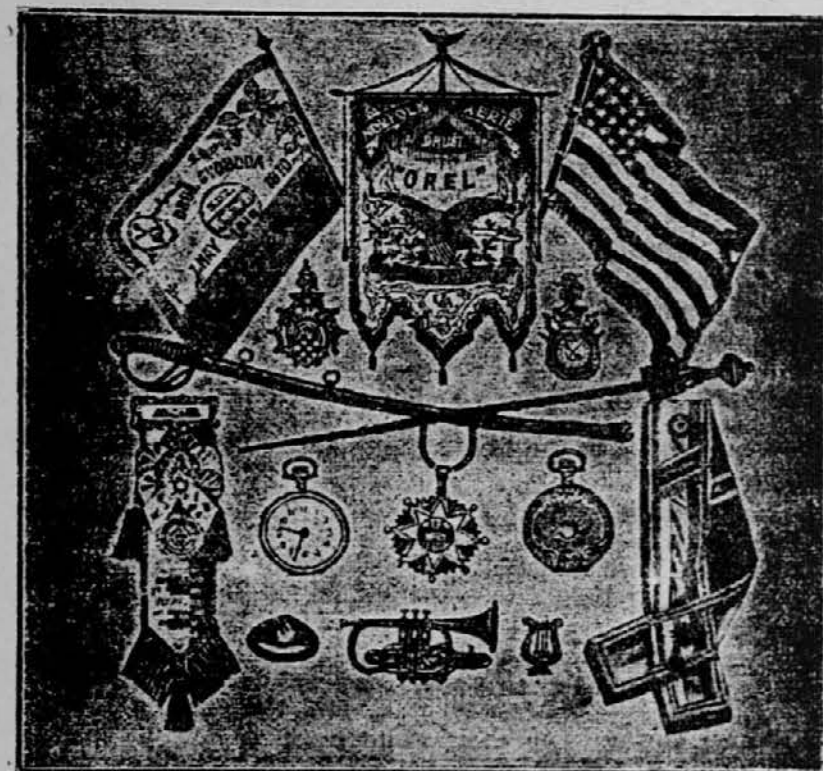
General Offices: Irving Place and 15th Street Telephone: Stuyvesant 5600

Branch Office Show Rooms for the Convenience of the Public

424 Broadway Spring 9890 126 Delancey St Orchard 1960 10 Irving Pl Stuyvesant 5600

124 W 42nd St Bryant 5262 151 E 86th St Lenox 7780 27 E 125th St Harlem 4020 362 E 149th St Melrose 9900

Open Until Midnight Night and Emergency Call: Farragut 3000

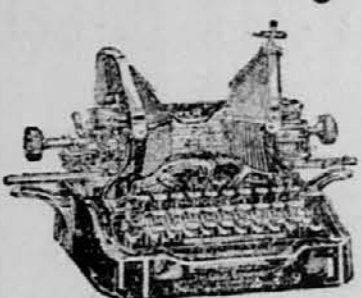
Kadar je kake družbe namenjeno kupiti bandero, mastave, regalje, godbene instrumente, kape itd., ali pa kadar potrebujete uro, verišico, privetno, orstano itd., ne kupite prej nikjer, da tudi mene na cene vprašate. Upravičeno vas stane le 2a. pa si bodele prihranili dolarje. Omita, vol vrat poljilam brezplačno Plihte post.

IVAN PAJK & CO. Cenevna, Pa. Box 328

"GLAS NARODA" JE EDINI SLOVENSKI DNEVNIK V ZDruženih državah — NAROČITE SE NANJI!

Nov uzoren pisalni stroj!

The No. 9 OLIVER KUPITE GA SEDAJ!

Da, triumph na tem polju je tu! Ravno je prišel — in prišel leta, predno so ga izredenci pričakovali. Izdelovalci so delali celo življenje, da dobijo ta idealni stroj. Oliver je zopet zmagal kot je zmagal, ko smo dali svetu prvi vidljivi stroj.

Gotovo ni pisalnega stroja na svetu, ki bi bil sličen novemu Oliver "9". Mislite na tako nežen pritisk, da bi stopinja mačice pritisnila tipke!

POZORI!

Najnovije iznajdbe, ka-tere je opazili na tem stroju, kontrolira vse Oliver. Celo naši prejšnji modeli — slavni kot so bili — niso imeli dvoj-nega premikača.

Ta daje celo kontrolo 84 črk in znamenj v mala prsta leve in desne roke. In ta vam pusti, da jih pišete le z 28 tipkami, najmanjšim šte-vilom na kateremkoli pisal-nem stroju.

Pisanci na vse druge stro-je lahko rabijo Oliver "9" takoj ter hitreje in lažje.

17 CENTOV NA DAN!

Zapomnite si, da pe ta najno-vejši Oliver "9" največje vred-nost, kar se jo je kedaj dalo v kakem pisalnem stroju. On ima vse prejšnje posebne iznajdbe — vidno pisavo, avtomati-čni "spacer", 6 in 1/2 unče touch ter dodatno poljubni premikač, izmenjalni trak ter vse najnovije iznajdbe.

Kljub temu pa smo se odločili, da ga prodajamo vsakemu po našem slavnem načrtu — 17 centov na dan. Sedaj si more vsakdo nabaviti ta najboljši pisalni stroj, s slavnim PRIN-TYPE, ki piše kot-tisk.

Še danes pišite za vse posameznosti in bodite med prvimi, ki bo-do poznali čuda tega pisalnega stroja. Spoznajte, zakaj se poslužujejo tipisti, delodajalei in privatniki povsod Oliver pisalnega stroja. Odpošljite dopisnico takoj. Nikar obvez-nosti. Veselilo nas bo pojasniti vam vse.

THE OLIVER TYPEWRITER CO., 310 BROADWAY, NEW YORK, N. Y.

EMILE GABORIAU:

GOSPOD. LECOQ

21

(Nadaljevanje).

SEDEMINDVAJSETO POGlavJE.

Preiskovalni sodnik se je vrnil v svoj kabinet in začel premišljevati. Veliko dela ga je še čakalo. — Najprej je moral pokazati stari krčmarici in njenemu sinu trupla umorjenih. — Zaslišati je moral še starega kočijaža, portirjevo ženo v Rue de Bourgogne, krčmarico Millner, pri kateri je bil najel Maj prvi večer sobo, vse prebivalce v okolici "Grenadirja".

Tajnik Goquet je moral napisati za vse te osebe pozive. — Po preteku pol ure je vstopil Lecoq.

— No? — ga je vprašal sodnik.

— Nič!

— Kako, ali ne veste, kdo je dal ženski vstopnico, da je lahko govorila s Polytom?

— Seveda vem, toda kaj je to. — To nam je zopet jasen dokaz, kako prebrisan človek je ta Tovariš. — Vstopnica se glasi na ime sestre stare krčmarice Roze Adelajde Pitard, ki ima na Montmartre malo prodajalnice. — Vstopnica je bila izdelana že pred osmimi dnevi na podlagi policijske potrjene prošnje, v kateri je omenjeno, da bi Roza Pitard rada govorila s Polytom v rodbinskih zadevah.

— Mogoče je tudi ta teta zamešana v komplot?

Lecoq je odkimal.

— Mislim da ne. — Gotovo pa je, da ni bila ona večeraj v preiskovalnem zaporu. — Uradniki na prefekturi se prav dobro spominjajo, kakšna je ženska, ki je prišla po vstopnico. — Najmanj pet čevljev velike, rjavoolasa in stara kakih petdeset let. — Ona, ki je bila v preiskovalnem zaporu, je pa majhna, okrogla, plavalasa in stara štirideset let.

— Potemtakem je obiskovalka ena onih žensk, ki sta bili pri "Grenadirju".

— Ne vrtimem.

— Kako da ne?

— To je bila krčmarica Millner, pri kateri se je Maj prvo noč ustavljal in katera me je tako lepo spejala na led. — Pazi naj ptičica! Jaz bom že dognal, če je bila moja sumnja resnična.

Preiskovalni sodnik se ni skoraj nič zmenil za Lecoqove besede. — Izvedeti moramo — je rekel po kratkem premisleku — kje je krčmarica doznala, da ima Polytova teta vstopnico.

— To je vendar čisto enostavno, gospod sodnik. — Ko sta se starka Chaplin in Tovariš na policijski stražnici pogovarjala, sta kmalu izprevidela, da bi bilo treba obvestiti o celi zadevi tudi Polyta. — Starka se je spomnila, da ima njena sestra dovoljenje. Tovariš je šel k njej in jo je bogve pod kako pretvezo dobil.

— Res je — je pritrdil sodnik. — Da, tako se je zgodilo in nič drugače. — Nobenega dvoma ni več. — Vseeno se morate pa še prepričati.

— Ne bojte se, prepričal se bom. — V vseh zadevah se lahko zanesete name. Ničesar ne bom zanemaril, kar bi nas moglo dovesti do cilja. — Se nocoj zvečer bom imel dva opazovalca. — Prvi bo stal pred hotelom "Marienburg", kjer je bil Maj prvo noč, drugi pa v bližini hiše, kjer stanuje Polytova žena. Če bo hotel Tovariš prvo ali drugo obiskati, ga bomo imeli. — Slednjič moramo tudi mi priti na vrsto.

Lecoq je izprevidel, da se ni prišel trenutek, ko bi sel ahko hvalil in pruslavljal. Vzel je klobuk s stola in nadaljeval:

— Gospod sodnik, ali zdaj lahko grem? — Na hodniku bo oče Absint, če mi boste imeli kaj naročiti. — Zdaj imam veliko dela z lahenorovim pismom in z diamantnim uhanom.

— Le idite! Veliko uspeha!

Veliko uspeha! Mladi detektiv je bil prepričan, da ga bo imel. Najprej bi moral dognati, kje je bil uhan kupljen. — V Parizu je veliko zlatarjev in če bi hotel vsakega posebej vprašati, bi mu vzelo preveč časa. K sreči je poznal moža, ki je bil sodnijski cenilec. Ta mož je bil Nizozemec, van Nunen po imenu.

Lecoq je zelo prijazno sprejel. — Ko si je natančno ogledal uhan, je z gotovostjo izjavil:

— Uhan stane osemstisoč frankov. — V zlato ga je vdrla tvrda Doisty v Rue de la Paix!

Dvajset minut kasneje je že vstopil Lecoq v trgovino znamenitega zlatarja. Ni se motil. — Doisty je takoj spoznal svoje delo, pa ni se mogel spominjati komu ga je prodal.

— Toda čakajte — je rekel slednjič. — Moja žena ima izboren spomin. Njegova žena je pogledala uhan in izjavila, da je prodala uhana markizi d'Alarne za petindvajset tisoč frankov.

— Saj se gotovo spominjaš — je rekla svojemu možu, da je plačala markiza takoj samo devetstisoč frankov, ostanek smo pa morali z velikimi težavami izterjati.

— Da, da, res je. — Se že spominjam.

— Kje pa stanuje markiza?

— V Faubourg Saint Germain, v bližini esplanade des Invalides. —

OSEMINDVAJSETO POGlavJE.

Ko je zapustil Lecoq trgovino, se je smatral za najbolj srečnega človeka na celnem svetu. Od veselja je skoraj poskakoval, ko je govoril sam pri sebi:

— Torej zdaj se je cela zadeva nekoliko zjasnila. — Zdaj bom imel čast govoriti z osebam, ki so bile udeležene pri umoru. Čakaj, mojster Gevrol, boš že videl, kakšnim ruskim princem jaz bom prišel na sled.

Toda kmalo se je pomiril. — Začelo ga je skrbeti, kako se bo obnašal pri markizi, ker še nikdar ni govoril s tako visoko damo.

— Prestrašil jo bom — je sklenil sam pri sebi. — Stopil bom k nji in ji zapretil. — Če bi ji pustil dovolj časa, bi me lahko spejala na led.

Dolgo je hodil, predno je dospel do markizine vile. — Stopil je v vežo sosednje hiše in začel opazovati vilo. Rad bi videl kakšnega človeka, pa nič. — Bog ve, kakšna je neki ta ženska, ki se klati okoli s takimi ljudmi kot je Polyt?

Šel je v bližnjo gostilno in začel previdno vpraševati krčmarja o ljudeh, ki prebivajo v okolici. Ker je bil krčmar zgovoren, je nanesel pogovor kmalo na markizo. — Krčmar mu je povedal, da zahajajo k njemu markizini služabniki.

— Nekaj denarja imam iztirjati pri njej — je rekel Lecoq — zato bi pa rad vedel, kako bi bilo mogoče priti v njeno hišo. — Kot sem slišal, je ženska precej skopna in upnikov ne pusti prav rada k sebi.

— Prav imate, prav imate! — Babnica sedi na kupih denarja, od sebe pa ne da niti počenega groša. — Poglejte!

Lecoq je pogledal na cesto in videl iti po tratoarju dve ženski. Prva je bila stara kakih štirideset let in čisto črno napravljena, druga je bila pa petnajst ali šestnajstletna deklica.

— Poglejte! — je nadaljeval krčmar. — Mlajša je unukinja gospe markize, gospodična Klara, starejša je pa njena vzgojiteljica, gospodična Schmidt.

Lecoq je ves presenečen vprašal:

— Njena unukinja?

— Seveda, hčerka njenega pokojnega sina.

— Koliko je pa stara markiza?

— Zdi se mi, da kakih šestdeset let. — Pa se ji ne vidi, da jih ima že toliko na grbi. — In jezikav je ta žlede babji, da je groza.

— Oprostite, ali stanuje sama v vili?

— Razen nje, njene unukinje, vzgojiteljice in dveh služabnikov ni nikogar v hiši.

— Po besedah "hvala lepa za pojasnilo", se je odpravil proti vili in pozvonil.

Odprl mu je služabnik in mu rekel, da markize ni doma, ampak da je nekje na kmetih.

Ko mu je Lecoq zatrdil, da ne prihaja zaradi denarja, in mu rekel, da ji ima nekaj važnega sporočiti, je služabnik odšel, češ, da bo pogledal, če je mogoče doma.

Par trenutkov pozneje ga je markiza sprejela v svojem budoiru. Markiza je bila velika kočena ženska, grdega obraza in nemirnih oči. Občlena je bila v črno obleko.

Mladega detektiva je pogledala od vrha do tal in mu rekla še dokaj prijazno:

— No, prijatelj, po kaj ste prišli?

Lecoq je takoj na svojo veliko žalost opazil, da ta ženska ni bila v krčmi pri "Grenadirju". — Njen obraz se ni popolnoma nič strinjal z opisom starega kočijaža.

— No, kaj je? — je ponovno vprašala starka.

Lecoq je potegnil iz žepa uhan in ga položil na mizo rekoč:

— To sem vam prinesel, madama; zdi se mi, da je vaše.

(Nadaljevanje prihodnjije).

dobite "GLAS NARODA" skoro štiri mesece dnevno, izvzemši nedelje in postavnih praznikov. "GLAS NARODA" izhaja dnevno na šestih straneh, tako, da dobite tedensko 36 strani berila, v mesecu 156 strani, ali 624 strani v štirih mesecih. "GLAS NARODA" donša dnevno poročila z bojišča in razne slike. Sedaj ga sleherni dan razpošiljamo 13,000! — Ta številka jasno govori, da je list zelo razširjen. Vse osobje lista je organizirano in spada v strokovne unije.

MODERNO UREJENA
TISKARNA GLAS NARODA

VSAKOVRESTNE TISKOVINE

IZVŠUJE PO NIZKIH

CENAH.

DELO OKUSNO

IZVŠUJE PREVODE V

DRUGE JEZIKE

UNJSKO ORGANIZIRANA

POSREDOVSTVO:

Društvena pravila

OKROŽNICE — PAMFLETI

CENIKI I T. D.

VSA NAROČILA POŠILJATE NA:

SLOVENIC PUBLISHING CO.

82 Cortlandt St. New York, N.Y.

Kaj pravijo pisatelji, učenci in državniki o knjigi Berte pl. Suttner.

"Doli z orožjem!"

Lev Nikolaevič Tolstoj je pisal: Knjigo sem s velikim užitek prebral in v njej našel veliko koristnega. Ta knjiga zelo vpliva na človeka in obsega nebroj lepih misli....

Friderik pl. Bodenstedt: Odkar je umrla madame Stael ni bilo na svetu tako slavne pisateljice kot je Suttnerjeva.

Prof. dr. A. Dodel: "Doli z orožjem" je pravo ogledalo sedanega časa. Ko človek prečita to knjigo, mora nehoti pomisliti, da se bližajo človeštvu boljše časi. Kratkotrajno: zelo dobra knjiga.

Dr. Lud. Jakobovits: To knjigo bi človek najraje poljubil. V dno srca me je pretreslo, ko sem jo prebral.

Štajerski pisatelj Peter Rossegger piše: Sedel sem v nekem gozdu pri Griglach in sem bral knjigo z naslovom "Doli z orožjem". Prebral sem jo dva dneva neprenehoma in sedaj lahko rečem, da sta ta dva dneva nekaj posebnega v mojem življenju.

Ko sem jo prebral, sem začel, da bi se prestavilo knjigo v vse kulturne jezike, da bi jo imela vsaka knjižarna, da bo je tudi v šolah ne smelo manjkati. Na svetu so družbe, ki razširjajo Sveto Pismo. Ali bi se ne moglo ustanoviti družbe, ki bi razširjala to knjigo?

Henrik Hart: — To je najbolj očarljiva knjiga, kar sem jih kdaj bral....

C. Neumann Hofer: — To je najboljša knjiga, kar so jih spisal ljudje, ki se borijo za svetovni mir....

Hans Land (na shodu, katerega je imel leta 1890 v Berlinu): Ne bom slavlil knjige, samo imenoval jo bom. Vsakemu jo bom posudil. Ne bi tudi ta knjiga našla svoje apostole, ki bi šli po križemsvet in učili vse narode....

Financijski minister Dunajski je rekel v nekem svojem govoru v poslanski zbornici: Saj je bila pred kratkim v posebni knjigi opisana na prečestljiv način vojna. Knjige ni napisal noben vojaški strokovnjak, noben državnik, pač pa priprosta ženska Berta pl. Suttnerjeva. Prosim Vas, posvetite par ur temu delu. Mislim, da se ne bo nikdo več navedel na vojno, če bo prebral to knjigo.

CENA 50 CENTOV.

Naročite jo pri:

Slovenic Publishing Co.,

82 Cortlandt Street,

New York City, N. Y.

NAZNANILO.

Cenjenim naročnikom v Pennsylvaniji sporočamo, da jih bo v kratkem obiskal naš potovalni zastopnik

Mr. ZVONKO JAKSHE, ki je pooblaščen pobirati naročnino in izdajati tozadevna potrdila. Upravišтво "Glas Naroda".

Brezplačen nasvet in pouk
priseljencem.

"THE BUREAU OF INDUSTRIES AND IMMIGRATION" za državo New York varuje priseljence ter jim pomaga, če so bili osleparjeni, oropani ali če so z njimi slabo ravnali.

Brezplačna navodila in pouk v naturalizacijskih zadevah — kako postati državljan Združenih držav, kje se oglašiti za državljanske listine.

Sorodniki naj bi čakali novodolše priseljence na Ellis Island ali pri Barge Office.

Oglasite se ali pišite:

STATE DEPARTMENT

OF LABOR,

BUREAU OF INDUSTRIES

AND IMMIGRATION.

Newyorški urad:

230, 5th Ave., Room 2012.

Odprto vsak dan od devetih do

polodne do petih popoldne in ob

sredah od osme do devete ure

zvečer.

Urad v Buffalo: 704, D. S. Morgan Building. Odprto vsak dan

od devetih dopoldne do petih po

polodne in ob sredah od sedne do

devete ure zvečer. (1x v t)

Rojaki, naročite se na "GLAS NARODA", edini slovenski dnevnik v Ameriki.

HARMONIKE

bodite kakršnekoli vrste izdelujem in popravilam po najnižjih cenah, a delo trpežno in zanesljivo. V popravilo zanesljivo vsakdo pošlje, ker sem že zad 18 let tukaj v tem poslu in sedaj v svojem lastnem domu. V popravilo vsemem kranjske kakor vse druge harmonike ter računam po delu ka korušno kdo zahteva brez nadaljnjega vračanja.

JOHN WENZEL.

1017 East 62nd St., Cleveland, Ohio.

Veliki vojni atlas

vojskujočih se evropskih držav in pa kolonij
kib posestev vseh velesil

Obsega 11 raznih zemljevidov.
na 20tih straneh in vsaka stran je 10½ pri 13½ palca velika.

Cena samo 25 centov.

Manjši vojni atlas

obsega devet raznih zemljevidov

na 8 straneh, vsaka stran 8 pri 14 palcev.

Cena samo 15 centov.

Vsi zemljevidi so narejeni v raznih barvah, da se vsak lahko spozna. Označena so vsa večja mesta, število prebivalcev, držav in posameznih mest. Ravno tako je povsod tudi označen obseg površine, katero zavzemajo posamezne države.

Pošljite 25c. ali pa 15c. v znakmah in natančen naslov in mi vam, takoj odpošljemo zaželeni atlas. Pri večjem odjemu damo popust.

Slovenic Publishing Company,

12 Cortlandt Street

New York, N. Y.

EDINI SLOVENSKI JAVNI NOTAR

(Notary Public)

GREATER NEW YORKU

ANTON BURGAR

13 CORTLANDT STREET NEW YORK, N. Y.

IZDELUJE IN PRESKRBUJE

vsakovrstna pooblastila, vojaške prošnje in daje potrebne nasvete v vseh vojaških zadevah. Rojakom, ki žele dobiti ameriški državljanski papir, daje potrebne informacije glede datuma izkrcanja ali imena parnika. Obrnite se zaupno na njega, kjer boste točno in solidno postreženi.

Velika vojna mapa

vojskujočih se evropskih držav.

Velikost je 21 pri 28 palcev.

Cena 15 centov.

Zadej je natančen popis koliko obsega kaka država, koliko ima vojakov, trdnjav, bojnih ladij i. t. d.

V salogi imamo tudi

Stensko mapo cele Evrope \$1.50.

Veliko stensko mapo, na eni strani Zjedinjene države in na drugi pa celi svet, cena \$1.50.

Zemljevid Primorske, Kranjske in Dalmacije z mejo Avstro-Ogrske s Italijo. Cena je 15 centov.

Pri nas je dobiti tudi velike zemljevide posameznih držav, kakor naprimer od Italije, Rusije, Nemčije, Francije, Belgije in Balhauških držav. Vsi so vezani v platno in vsak stane 50 centov.

Naročila in denar pošljite na:

Slovenic Publishing Company,

62 Cortlandt Street

New York, N. Y.

Zanesljivo pride sedaj

denar v staro domovino.

Do dobrega sem se prepričal, da dospejo denarne pošiljke tudi sada, zanesljivo v roke naslovnikom; razlika je le ta, da potrebujejo pošiljke v sedanjem času 20 do 24 dni.

Torej ni nobenega dvoma za pošiljanje denarjev sorodnikom in znancom v staro domovino!

100 K velja sedaj \$14.00 s poštnino vred.

FRANK SAKSER

82 Cortlandt Street,

New York, N. Y.

6104 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.